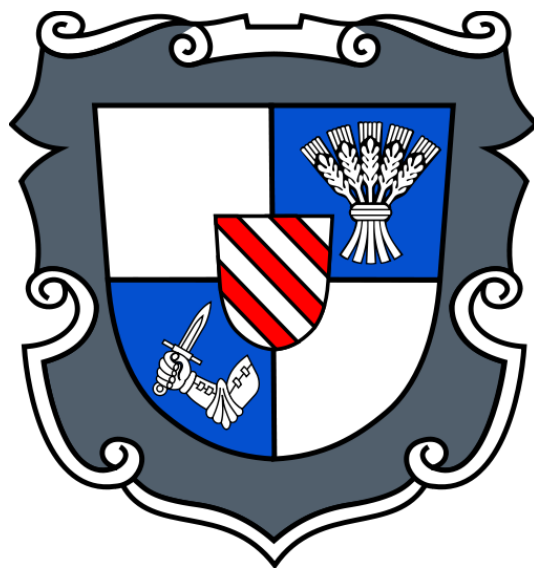

STRATEGIA ROZWOJU GMINY STOLNO NA LATA 2011 – 2020

**Rozwój społeczno – gospodarczy gminy Stolno i podniesienie
poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasady
zrównoważonego rozwoju**

Zawartość

1. Wprowadzenie	3
2. Stan obecny gminy	5
2.1. Sytuacja społeczno-gospodarcza Stolna na tle otoczenia (regionu i kraju)	5
2.2. Ludność	8
2.3. Bezrobocie	12
2.4. Przestępczość i patologie społeczne.....	16
2.5. Aktywność gospodarcza	20
2.6. Sfera społeczno-gospodarcza	25
2.7. Sfera środowiskowo-przestrzenna	28
2.8. Sfera infrastruktury technicznej i społecznej	28
3. Analiza czynników wewnętrznych (silnych i słabych stron) oraz czynników zewnętrznych (szans i zagrożeń)	30
4. Analiza problemów gminy	44
4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna.....	45
4.2. Aktywność społeczno – gospodarcza	49
4.3. Atrakcyjność gminy.....	51
5. Cele strategiczne	53
6. Planowane działania	58
7. System realizacji strategii.....	60

1. Wprowadzenie

Strategia rozwoju jest dokumentem mającym na celu przygotowanie strategicznego planu działalności gminy w ciągu najbliższych lat. Dzięki jej przygotowaniu możliwe jest zobrazowanie stanu obecnego gminy. Zanalizowanie stanu rozwoju na tle powiatu chełmińskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego pomoże zobrazować istniejące obecnie problemy na drodze do polepszenia standardu życia mieszkańców gminy Stolno. Dzięki poznaniu zasadniczych niedogodności w życiu miejscowej ludności, możliwe będzie odnalezienie szeregu sfer życia, które potrzebują udoskonalenia. Analiza ta przyczyni się do stworzenia celu strategicznego gminy Stolno, która pozwoli na stworzenie wizji pożądanego stanu rozwoju gminy na najbliższe lata.

Uzyskanie wiedzy na temat istniejących braków w rozwoju jednostki oraz wiedza na temat pożądanego stanu rozwoju jest bazą planowania strategicznego. Strategiczny plan rozwoju ma na celu postawienie ogólnych założeń (celów) do których osiągnięcia będą zmierzały przyszłe działania lokalnych władz. Założeniom niniejszej strategii zostaną podporządkowane wszystkie inne dokumenty i działania jednostek wykonawczych gminy. W trakcie planowania strategicznego rozwoju gminy zostaną rozpisane najważniejsze działania, które zapewnią osiągnięcie strategicznych celów. Każde działanie zostanie podzielone na etapy, służące jego realizacji. Podczas strategicznego planowania zostaną wyznaczone mierniki, służące do sprawdzenia czy założone cele zostały osiągnięte. Zadaniem powołanych w trakcie realizacji strategii zespołów roboczych będzie monitorowanie przyjętych wskaźników i dążenie do osiągnięcia przyjętych założeń. W trakcie realizacji strategii, jak i w momencie jej zakończenia osoby odpowiedzialne za osiągnięcie pożądaných rezultatów zostaną rozliczone ze stanu wdrożenia przyjętych rozwiązań oraz realizacji celów niniejszej strategii.

Wynikiem przyjętej strategii będzie zaplanowanie działań, mających na celu jej realizację. Wyraźnie przyjęta ścieżka rozwoju lokalnej społeczności, pozwoli na płynne poprawianie warunków życia mieszkańców bez względu na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, takie jak czynniki polityczne. Podczas planowania strategii rozwoju należy wziąć pod uwagę spodziewane wskaźniki makroekonomiczne Polski. Pozwoli to na stworzenie planu, który będzie realny do osiągnięcia. Realność osiągnięcia założeń niniejszego opracowania ma na celu zmobilizowanie zaangażowanych w niego jednostek do jak najlepszego wywiązywania się ze swoich zadań.

Celem przygotowywanej strategii jest przede wszystkim osiągnięcie długoterminowego rozwoju gminy Stolno. Miernikami przyjętymi dla osiągnięcia tego rozwoju będą poprawa głównych wskaźników statystycznych gminy, tak aby osiągnęły wartości nie niższe niż średnie dla województwa kujawsko-pomorskiego; wzrost wartości produkcji gminy Stolno; podniesienie jakości kształcenia w gminie, którego zasadniczym celem będzie kształcenie przyszłych kadr działających na rzecz rozwoju gminy; poprawa zasobów technologicznych gminy w celu polepszenia zadowolenia jej mieszkańców.

Poniższa analiza przyczyni się do zmobilizowania lokalnych władz oraz lokalnych grup działających na rzecz gminy do współpracy przy podnoszeniu poziomu życia mieszkańców. Efektem prowadzonych prac powinien być wzrost zadowolenia mieszkańców z życia na terenie gminy. Osiągnięcie tego celu będzie fundamentem stabilnego rozwoju lokalnej społeczności oraz systematycznego bogacenia się ludności.

2. Stan obecny gminy

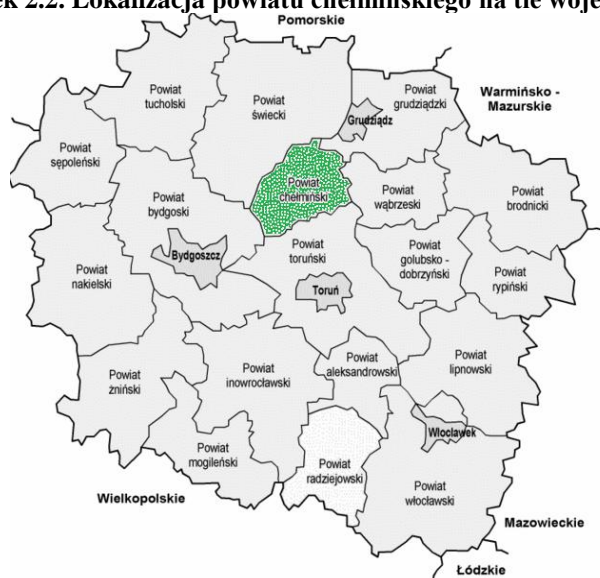
2.1. Sytuacja społeczno-gospodarcza Stolno na tle otoczenia (regionu i kraju)

Gmina Stolno jest zlokalizowana w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie chełmińskim.

2.1 Lokalizacja Gminy Stolno na tle kraju

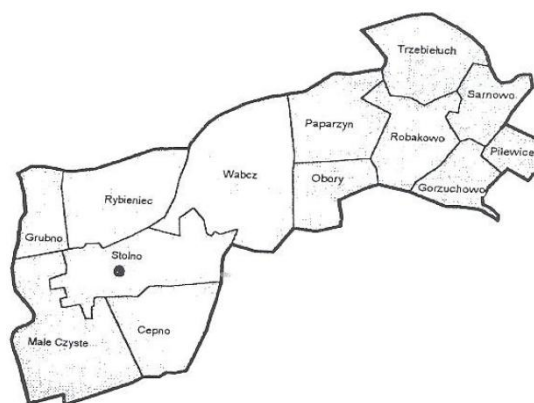
Rysunek 2.2. Lokalizacja powiatu chełmińskiego na tle województwa

2.3 Gmina Stolno na tle powiatu

Rysunek 2.4 Mapa Gminy Stolno

Podział administracyjny gminy Stolno obejmuje trzynaście sołectw. Są to: Cepno, Gorzuchowo, Grubno, Małe Czyste, Obory, Paparzyn, Pilewice, Robakowo, Rybieniec, Sarnowo, Stolno, Trzebiełuch, Wabcz. Jednostkami organizacyjnymi gminy Stolno są: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna, Zespół Szkół Nr 1 w Stolnie, Zespół Szkół Nr 2 w Robakowie, Szkoła Podstawowa w Małym Czystym, Szkoła Podstawowa w Wabczu, Gminny Ośrodek Zdrowia w Stolnie.

Na terenie gminy Stolno występuje szereg zabytków są to:

- Gorzuchowo Park dworski o pow. 1,04 ha Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Grubno Zespół dworsko-parkowy Wpisany do rejestru w roku 1989,

Fotografia 2.1 Zespół dworsko-parkowy w Grubnie

FOT: EUROSTO – DORADZTWO I ANALIZY GOSPODARCZE

- Klęczkowo Park dworski o pow. 2,45 ha Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Kobyły Park dworski o pow. 2,3 ha Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Łyniec Park dworski o pow. 2,55 ha Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Małe Czyste, Twierdza Chełmno Wpisany do rejestru w roku 1980,
- Sarnowo Grodzisko późnośredniowieczne Wpisany do rejestru w roku 1968,
- Sarnowo Kościół parafialny p.w. Św. Marcina wraz z urządzeniem wnętrza Wpisany do rejestru w roku 1929,

Fotografia 2.2 Sarnowo Kościół parafialny p.w. Św. Marcina

FOT: EUROSTO – DORADZTWO I ANALIZY GOSPODARCZE

- Wabcz Grodzisko wczesnośredniowieczne Wpisany do rejestru w roku 1965,
- Wabcz Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja wraz z urządzeniem wnętrza Wpisany do rejestru w roku 1929,

Fotografia 2.3 Wabcz Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja

FOT: EUROSTO – DORADZTWO I ANALIZY GOSPODARCZE

- Wabcz Park dworski o pow. 2,5 ha Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Wichorze Zespół dworsko-parkowy Wpisany do rejestru w roku 1997,
- Wielkie Czyste Kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny Wpisany do rejestru w roku 1984

2.2. Ludność

Gminę Stolno zamieszkuje 5 121 osób. Rozkład ludności pod względem płci jest w równy. W latach 2005-2008 zanotowano spadek liczny ludności w gminie z 5 143 osób do 5 121 osób. Liczbę ludności Gminy Stolno w latach 2005-2008 przedstawia Rysunek 2.5. (dane GUS)

Rysunek 2.5 Liczba mieszkańców gminy Stolno

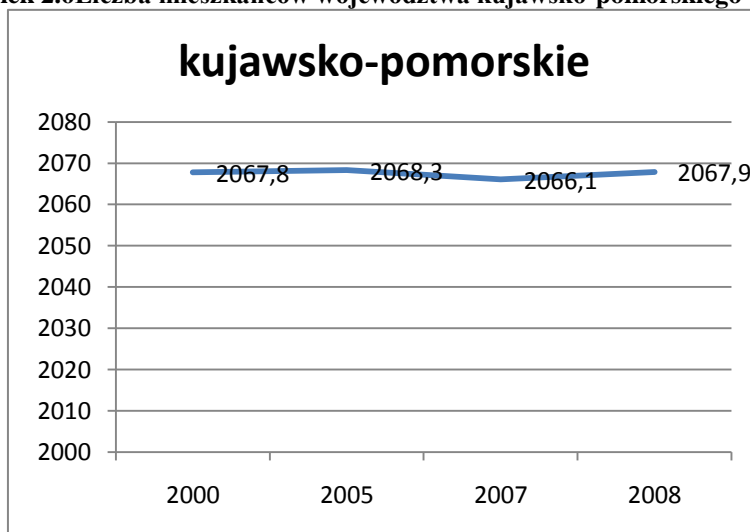

ŹRÓDŁO: WWW.STAT.GOV.PL

Podobne, tendencje demograficzne utrzymują się w województwie kujawsko-pomorskim oraz całym kraju.

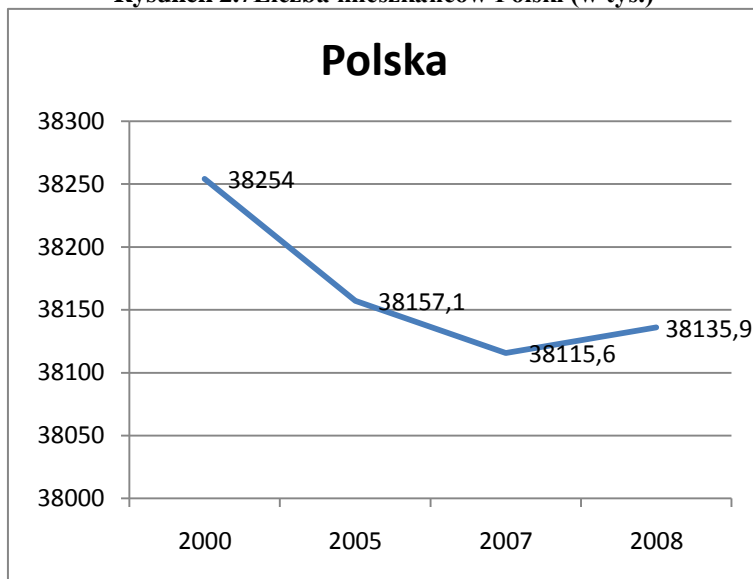
W województwie mieszka 2.067.918 osób (GUS, 31.12.2008), z czego 51,8% to kobiety (1.070.633). Na poniższych rys. zaprezentowano utrzymujący się spadek liczby ludności województwa. Jedynie w 2008 roku odnotowano, podobnie, jak w całym kraju, dodatni przyrost naturalny, jednak ma on zbyt ograniczony wymiar, aby mówić o polepszeniu się sytuacji. Głównym powodem jest utrzymujący się zbyt niski współczynnik dzietności kobiet, który wynosi około 1,4 dziecka na kobietę, wobec oczekiwanego na poziomie co najmniej 2,2.

Rysunek 2.6 Liczba mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (w tys.)

ŹRÓDŁO: GUS, 31.12.2009.

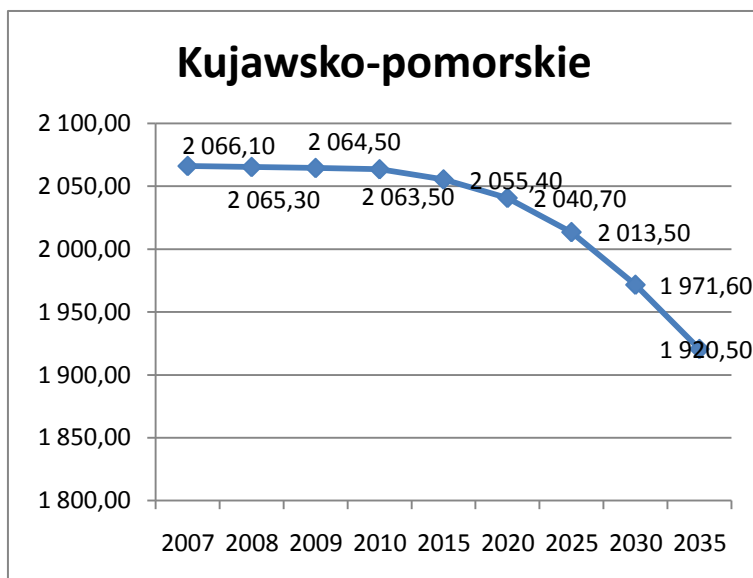
Rysunek 2.7 Liczba mieszkańców Polski (w tys.)

ŹRÓDŁO: GUS, 31.12.2009.

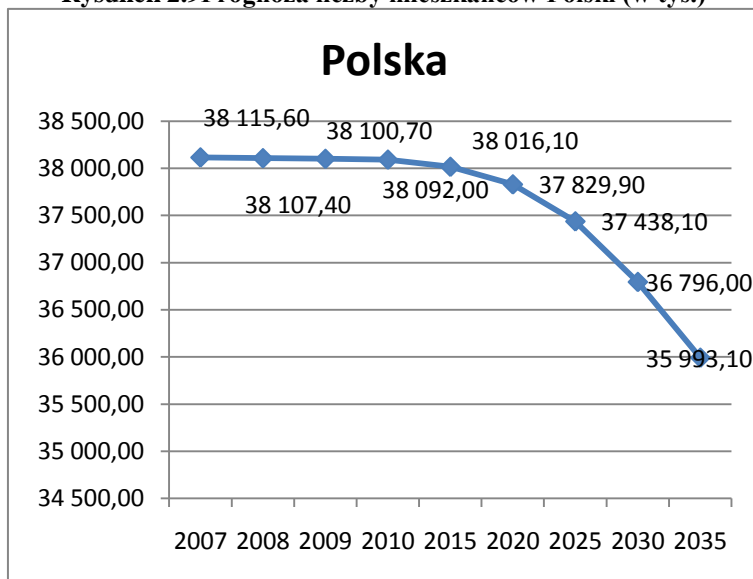
Również prognozy co do liczby mieszkańców województwa oraz całego kraju mają negatywny wydźwięk, co zaprezentowano na poniższych rys. Według prognoz GUS, w 2035 roku w Polsce będzie 35.993,10 tys. mieszkańców, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim – 1.920,50 tys.

Rysunek 2.8 Prognoza liczby mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (w tys.)

ŹRÓDŁO: GUS, 2009.

Rysunek 2.9 Prognoza liczby mieszkańców Polski (w tys.)

Źródło: GUS, 2009.

W 2008 roku najliczniejszą grupę w gminie stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (68,72%). Osoby w wieku poprodukcyjnym to 12,46% populacji, natomiast w wieku przedprodukcyjnym – 18,82% (dane GUS, 2010). Proporcje te były zbliżone w przypadku województwa oraz całego kraju. W grupie osób w wieku produkcyjnym zdecydowanie przeważają mężczyźni – 1864 osoby (co stanowi 72,73% wszystkich mężczyzn). Kobiet w wieku produkcyjnym jest 1655 (co stanowi 64,70% wszystkich kobiet)

W województwie kujawsko-pomorskim, w roku 2008 (GUS), liczba ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 1422797 (64,7%) – z czego 48,62% stanowią kobiety (51,38 mężczyźni). Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 327845 osób (19,8%), zaś w wieku poprodukcyjnym – 320.497 osób (15,5%).

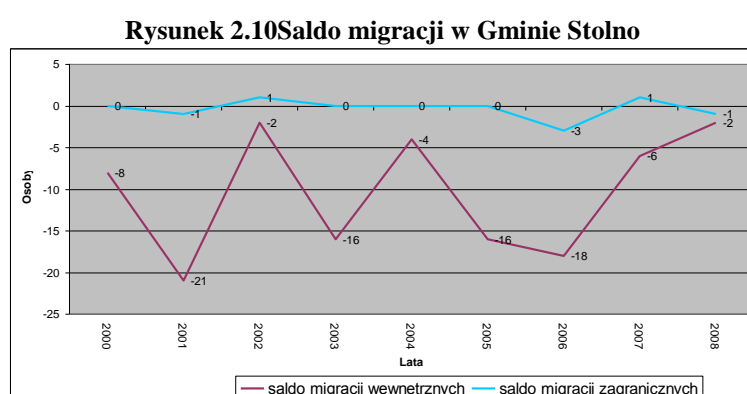
W przypadku całego kraju, liczba ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 24.607.349 osób (68,8%), w wieku przedprodukcyjnym – 7.299.927 osób (15,85%), zaś w poprodukcyjnym 317276 osób (15,34%).

Negatywne trendy demograficzne są dodatkowo nasilane ujemnym saldem migracji zarówno wewnętrznych i zagranicznych.

Saldo migracji wewnętrznych utrzymuje się na ujemnym poziomie od roku 2000. Najniższe saldo (-21 osób) zanotowano w roku 2001. W roku 2008 ujemne saldo migracji wewnętrznych wyniosło -2 osoby.

Saldo migracji zagranicznych w Gminie Stolno wyniosło w roku 2008 -1 osobę. Najniższe, na poziomie -3 osób odnotowano w roku 2006.

Saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej w Gminie Stolno przedstawia rysunek 2.10

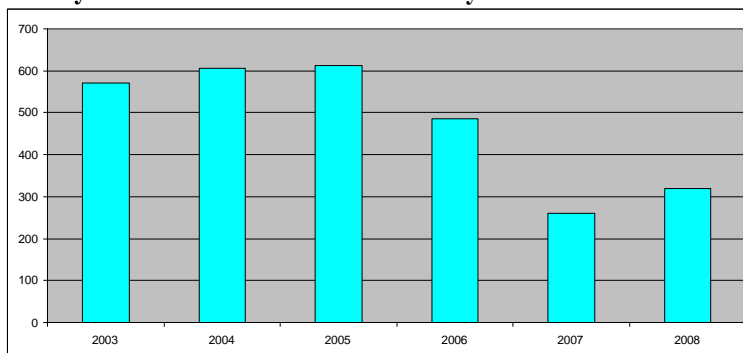
ŹRÓDŁO: DANE GUS.

Ujemne saldo utrzymuje się również w województwie kujawsko-pomorskim. Na koniec 2008 roku saldo migracji wewnętrznych wyniosło ono -1.059 osób, gdzie 23.386 osób napłynęło, natomiast 24.445 odpłynęło z regionu, natomiast saldo migracji zagranicznych wyniosło -622 osoby (GUS, 31.12.2008). W przypadku Polski saldo to miało wartość zerową.

2.3. Bezrobocie

W Gminie Stolno w 2008 roku, zanotowano 319 osób bezrobotnych, z czego 56,82% stanowiły kobiety. Jednak należy zauważyć, że liczba osób bezrobotnych w ostatnich latach systematycznie maleje. Liczbę osób bezrobotnych w Gminie Stolno przedstawia Rysunek 2.11

Rysunek 2.11 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Stolno

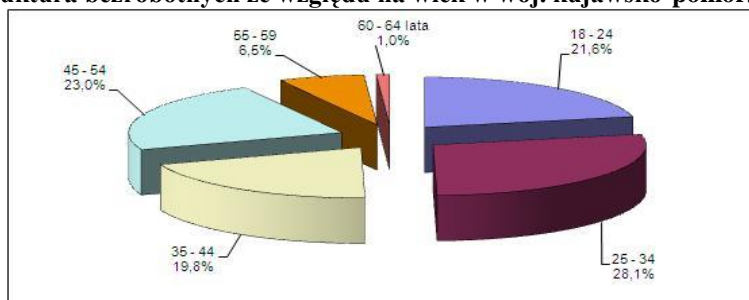
ŹRÓDŁO: DANE GUS

Na terenie powiatu chełmińskiego bezrobocie w roku 2008 roku wyniosło 3 278 osób. Warto zauważyć, że liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Stolno stanowiła około 9,73% wszystkich bezrobotnych powiatu. Stopa bezrobocia w powiecie chełmińskim wynosi obecnie ok. 20%. Liczba osób bezrobotnych w powiecie chełmińskim waha się sezonowo. Jest niższa w miesiącach letnich, natomiast wyższa w okresach zimowych.

W całym kraju, pod koniec 2009 roku, bez prawa do zasiłku pozostawało 1360,7 tys. osób (tj. 79,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych), wobec 1324,3 tys. osób (78,4%) w sierpniu 2009 roku i 1163,4 tys. (84,5%) we wrześniu 2008 roku. W tej grupie bezrobotnych 43,9% to mieszkańcy wsi (GUS, wrzesień 2009).

W odniesieniu do wieku osób bezrobotnych w Polsce, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lat (29,1% ogółu zarejestrowanych) oraz osoby młode do 24 lat (23,1%). Osoby w wieku 45-54 lat to 21,1% ogółu bezrobotnych. Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 35-44 lat wyniósł 18,1%, a powyżej 54 lat – 8,6% (GUS, wrzesień 2009). Dla województwa kujawsko-pomorskiego, struktura bezrobotnych ze względu na wiek jest zaprezentowana na poniższym rys.

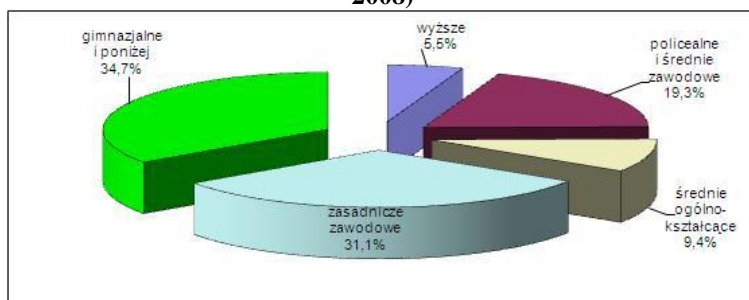
Rysunek 2.12 Struktura bezrobotnych ze względu na wiek w woj. kujawsko-pomorskim (koniec 2008)

ŹRÓDŁO: WUP TORUŃ.

Największa grupa bezrobotnych w Polsce posiadała wykształcenie gimnazjalne i niższe – 28,1% oraz zasadnicze zawodowe – 28,5% ogółu zarejestrowanych w urzędach pracy. Świadectwem ukończenia szkół średnich zawodowych legitymowało się 22,8% ogółu bezrobotnych, średnich ogólnokształcących – 11,1%, a dyplomem ukończenia szkół wyższych – 9,5% (GUS, wrzesień 2009). Dla województwa kujawsko-pomorskiego, struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie jest zaprezentowana na poniższym rys. W przypadku gminy Stolno, w 2007 roku aż 28,83% osób bezrobotnych miało jedynie podstawowe wykształcenie.

Rysunek 2.13 Struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie w woj. kujawsko-pomorskim (koniec 2008)

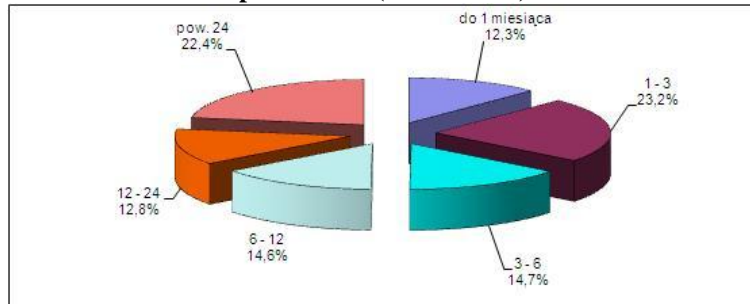

ŹRÓDŁO: WUP TORUŃ.

Istotne jest także, iż 26,2% bezrobotnych w kraju oczekiwało na pracę przez okres powyżej 1 roku. Osoby pozostające bez pracy stosunkowo krótko, tj. do 1 miesiąca, stanowiły 15,6%, od 1 do 3 miesięcy – 18,8%, od 3 do 6 miesięcy – 16,9%, zaś od 6 do 12 miesięcy – 22,5% ogółu bezrobotnych (GUS, wrzesień 2009). Dla

województwa kujawsko-pomorskiego, struktura bezrobotnych ze względu na długość czasu pozostawania bez pracy jest zaprezentowana na poniższym rys.

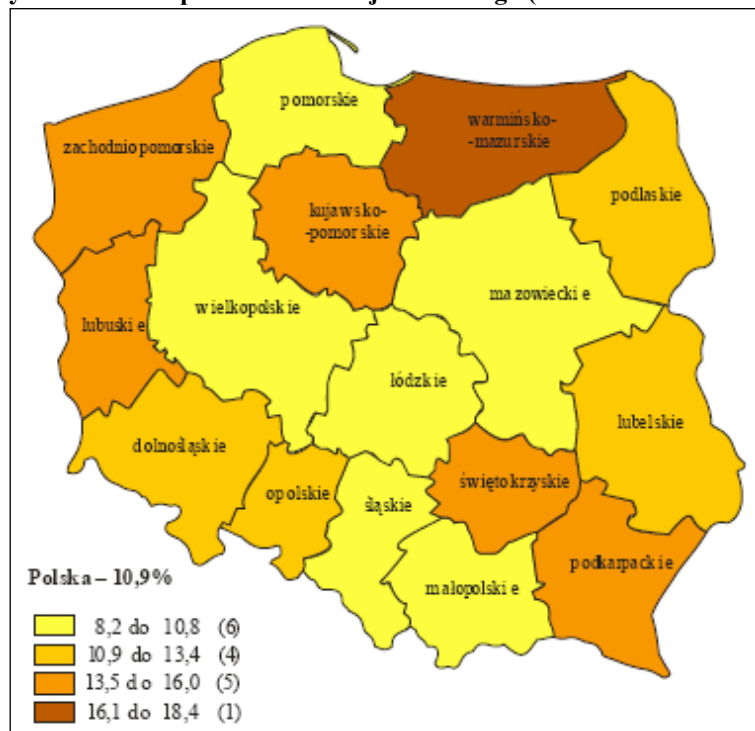
Rysunek 2.14 Struktura bezrobotnych ze względu na długość pozostawania bez pracy w woj. kujawsko-pomorskim (koniec 2008)

ŹRÓDŁO: WUP TORUŃ.

Znamienne jest także, iż województwo kujawsko-pomorskie jest jednym z województw najbardziej dotkniętych problemem bezrobocia (por. poniższy rys.).

Rysunek 2.15 Stopa bezrobocia rejestrowanego (koniec września 2009)

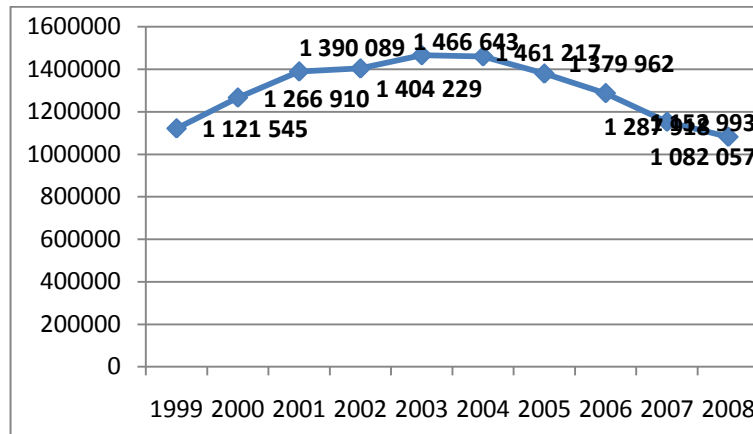

ŹRÓDŁO: GUS.

2.4. Przestępczość i patologie społeczne

Na poniższym rys. zaprezentowano dane na temat liczby przestępstw w Polsce w ostatniej dekadzie.

Rysunek 2.16 Liczba przestępstw w Polsce

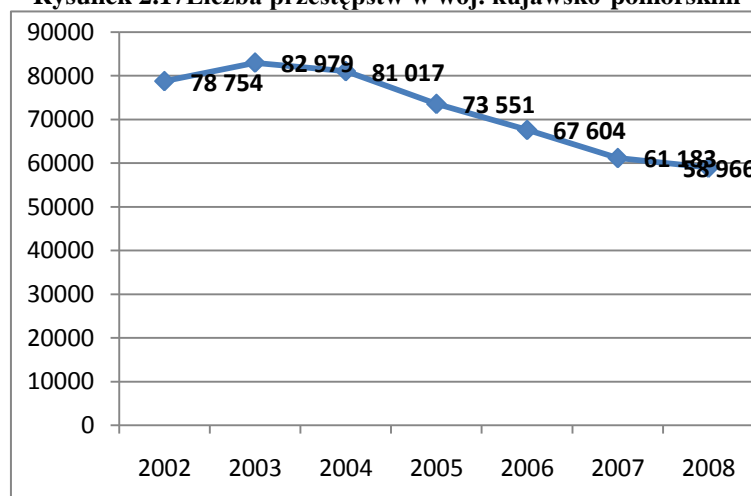

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.POLICJA.PL](http://www.policja.pl).

Pomimo spadku liczby takich czynów w ostatnich kilku latach, w 2008 roku w Polsce odnotowano ponad 1,082 mln przestępstw.

W województwie kujawsko-pomorskim, w roku 2008 odnotowano niespełna 59 tys. przestępstw, przy czym zauważalny jest spadek takich czynów w ostatnich latach (por. poniższy rys.).

Rysunek 2.17 Liczba przestępstw w woj. kujawsko-pomorskim

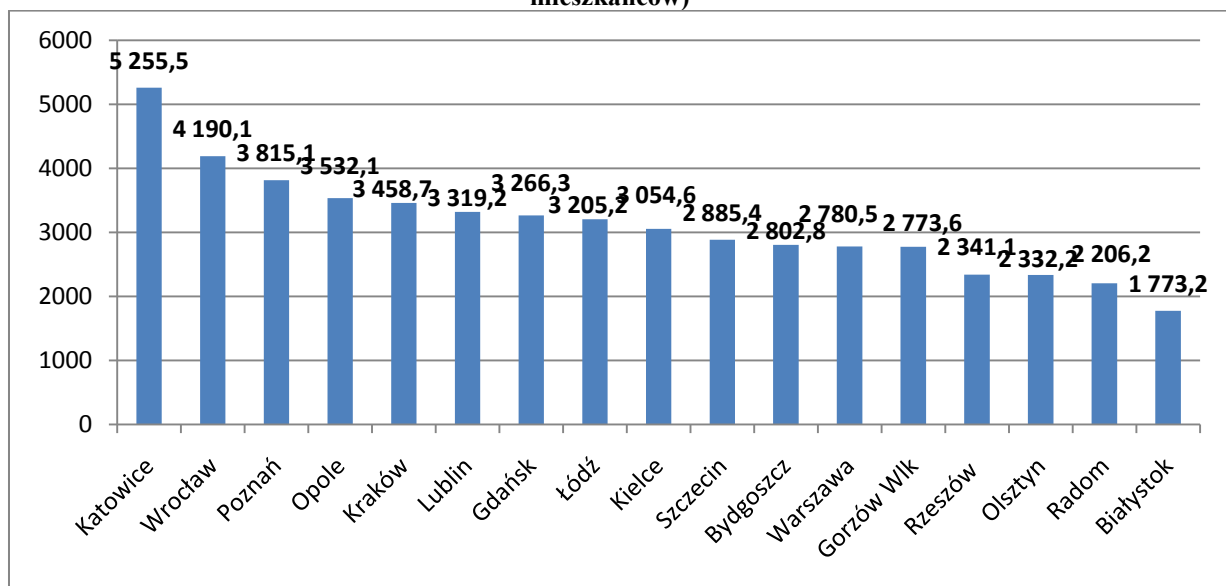
ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.KUJAWSKO-POMORSKA.POLICJA.GOV.PL](http://www.kujawsko-pomorska.policja.gov.pl).

Należy pamiętać, iż wiele przestępstw jest wynikiem patologii i kryzysowych sytuacji, szczególnie w miastach. Liczba przestępstw jest dodatnio skorelowana z patologiami w rodzinie, skalą bezrobocia czy apatii społecznej. Rewitalizacja, będąca działaniem kompleksowym, o znaczeniu społeczno-gospodarczym, pozwala w ostateczności na przeciwdziałanie przestępczości.

Nie bez powodu, do największej liczby przestępstw zawsze dochodziło w miastach. Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców daje możliwość porównania statystycznego poszczególnych miast.

Bydgoszcz, będąca stolicą województwa kujawsko-pomorskiego, uplasowała się w 2008 roku na 11 miejscu pod względem wysokości wskaźnika zagrożenia przestępczością kryminalną w miastach wojewódzkich (wskaźnik wyniósł 2802,8 na 100 tys. mieszkańców; por. poniższy rys.)

Rysunek 2.18 Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną w miastach wojewódzkich (na 100 tys. mieszkańców)

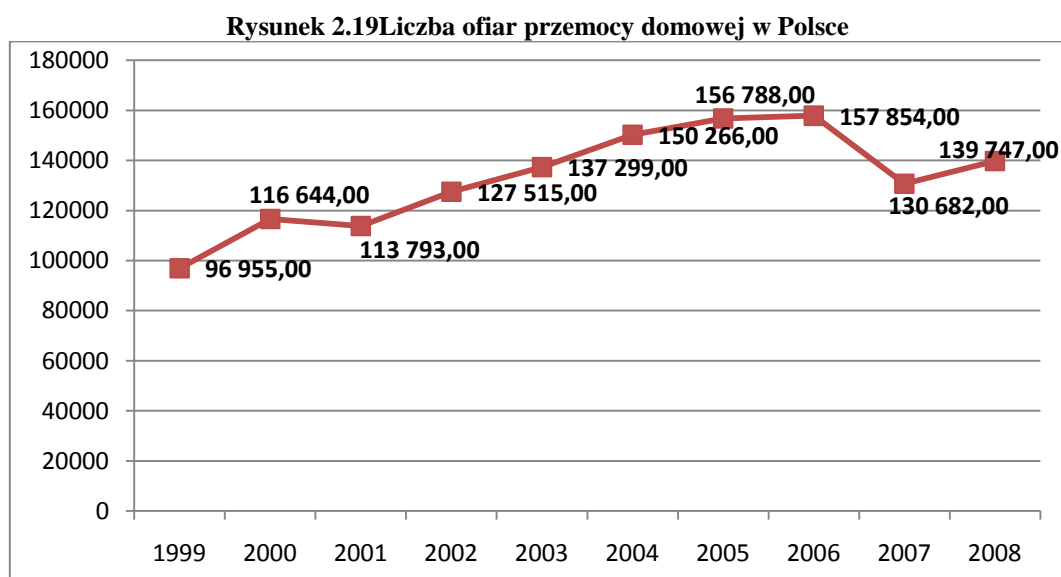

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.POLICJA.PL](http://www.policja.pl).

Statystyką, która pozwala odzwierciedlić negatywne zjawiska w społeczeństwie, a szczególnie patologie, mające miejsce w rodzinie, jest liczba ofiar

przemocy domowej (por. poniższy rys.). W 2008 roku w Polsce odnotowano 139.747 takich osób, przy czym, poza przełomem lat 2006 i 2007, odnotowuje się wzrost liczby ofiar przemocy domowej.

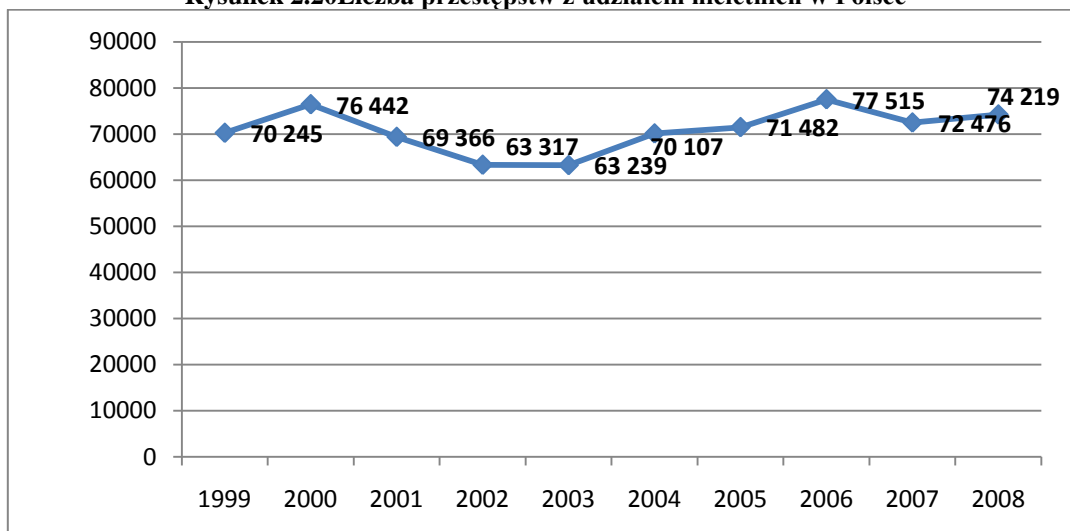
W województwie kujawsko-pomorskim, w 2008 roku, odnotowano 9.187 ofiar przemocy domowej, w tym 6.132 kobiet i 1.584 małoletnich do ukończenia 13 lat.

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.POLICJA.PL](http://www.policja.pl).

Zjawiska patologiczne są też odzwierciedlone w liczbie przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie. Liczba takich czynów w ostatniej dekadzie utrzymuje się na zbliżonym, wysokim poziomie. W 2008 roku odnotowano ich w Polsce ponad 74,2 tys. (por. poniższy rys.).

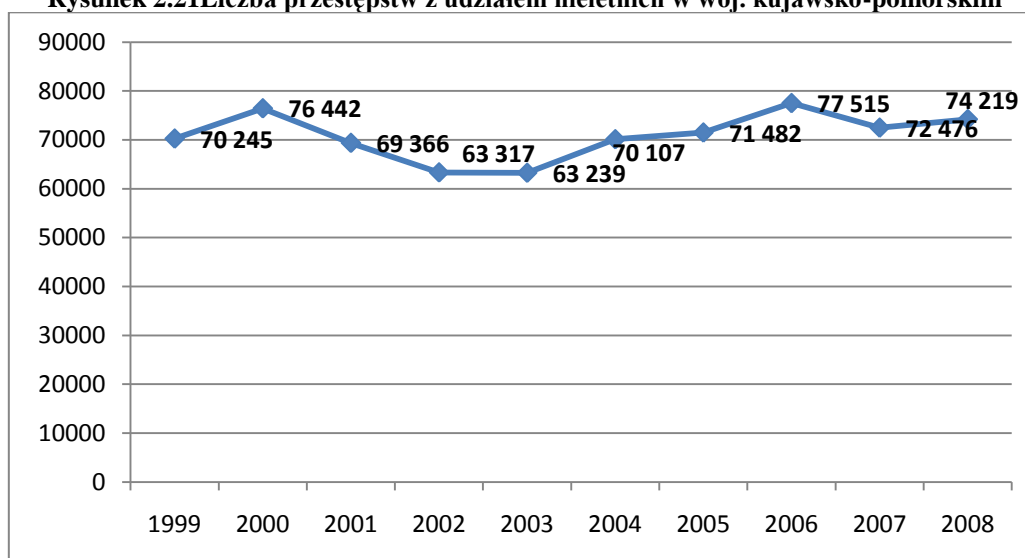
Rysunek 2.20 Liczba przestępstw z udziałem nieletnich w Polsce

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.POLICJA.PL](http://www.policja.pl).

W 2008 roku, w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano 3.370 czynów karalnych popełnionych przez 2.565 nieletnich. W 2007 roku miało miejsce 3.254 takich czynów popełnionych przez 2.833 nieletnich. Nastąpił zatem wzrost liczby stwierdzonych czynów karalnych (+3,6%) i spadek liczby nieletnich sprawców o (-9,5%) – por. poniższy rys.

Rysunek 2.21 Liczba przestępstw z udziałem nieletnich w woj. kujawsko-pomorskim

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.KUJAWSKO-POMORSKA.POLICJA.GOV.PL](http://www.kujawsko-pomorska.policja.gov.pl).

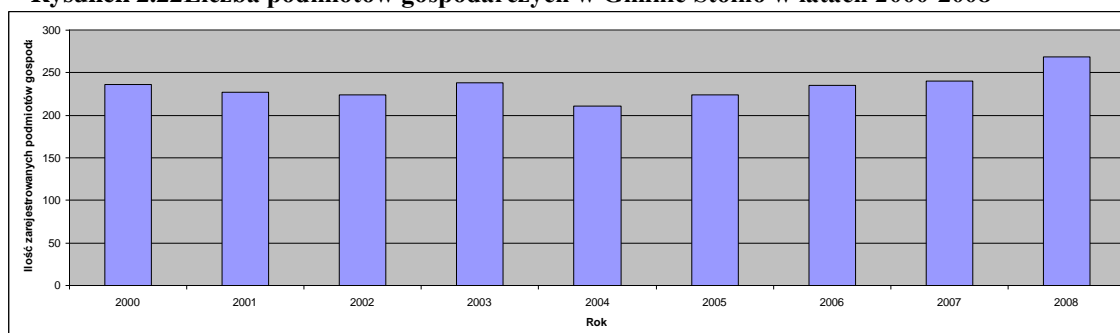
W regionie bydgosko-toruńskim w roku 2008 popełniono 18 409 przestępstw o charakterze kryminalnym oraz 5 616 o charakterze gospodarczym. Dla porównania w całym województwie kujawsko-pomorskim zanotowano odpowiednio 37 698 oraz 10 538 takich przestępstw. Wykrywalność przestępstw w regionie wynosi 61,8% oraz odpowiednio 67,8% w województwie.

Powiat chełmiński jest obszarem o względnie wysokim i rosnącym współczynniku przestępczości. Jest siódmym z dziesięciu powiatów w woj. kujawsko-pomorskim, w którym odnotowano wzrost przestępczości. Wzrost ten wyniósł 23,9% w roku 2008 w porównaniu z rokiem 2007. Na terenie powiatu w roku 2008 stwierdzono 88 czynów karalnych, jest to 2,6% wszystkich czynów karalnych popełnionych na terenie woj. kujawsko-pomorskiego. Zatrzymano 108 nieletnich sprawców przestępstw, co jest wynikiem 8. wśród pozostałych powiatów. Powiat chełmiński charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem zagrożenia przestępczością nieletnich (171,2). Średni poziom tego wskaźnika dla woj. kujawsko-pomorskiego wynosi 163,1. W roku 2009 w powiecie chełmińskim zanotowano 42 przestępstwa przeciwko rodzinie. Jest to bardzo duży wzrost wobec 24 popełnionych w roku 2008.

2.5. Aktywność gospodarcza

W roku 2008 w Gminie Stolno było zarejestrowanych 269 podmiotów gospodarczych. W stosunku do roku 2007 ich ilość wzrosła o 29 (wzrost o 12%). Liczbę podmiotów gospodarczych w Gminie Stolno przedstawia Rysunek 19.

Rysunek 2.22 Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Stolno w latach 2000-2008

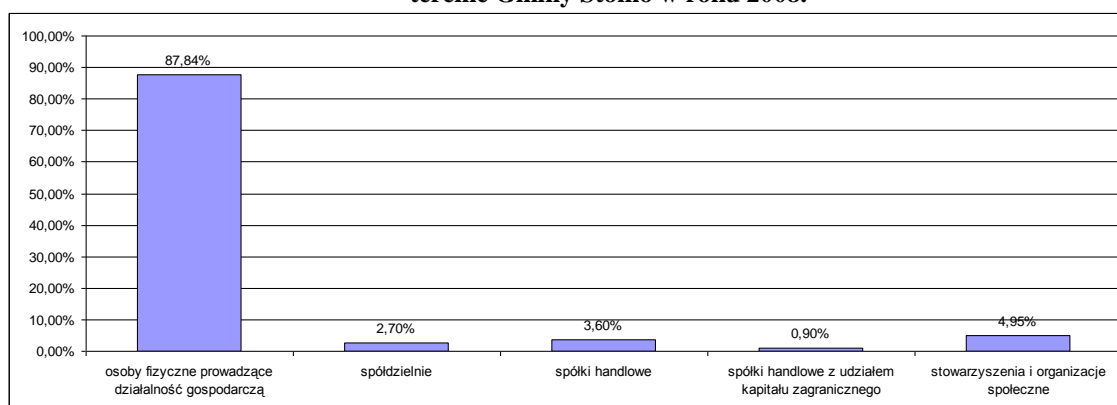

ŹRÓDŁO: DANE GUS.

W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Stolno wzrasta. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie chełmińskim wyniosła w roku 2008 3232, w województwie kujawsko-pomorskim 192 182, a w całym kraju 3 757 093. Ilość podmiotów gospodarczych Gminy Stolno stanowi niewielką część ilości podmiotów gospodarczych regionu.

Największą część sektora prywatnego zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Stolno osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W roku 2008 na terenie gminy zarejestrowane było 195 takich osób, co stanowi 87,84% wszystkich podmiotów sektora prywatnego. Rysunek 2.23. przedstawia procentowy udział form prowadzonej działalności gospodarczej w sektorze prywatnym na terenie Gminy Stolno w 2008 roku.

Rysunek 2.23 Procentowy udział formy prowadzonej działalności gospodarczej w sektorze prywatnym na terenie Gminy Stolno w roku 2008.

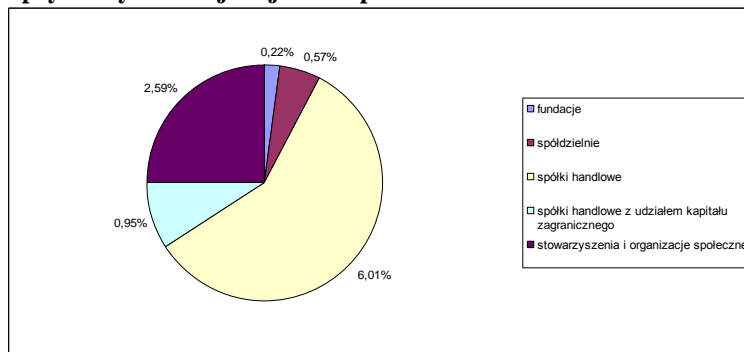

ŹRÓDŁO: DANE GUS.

Podobne tendencje daje się zaobserwować w powiecie chełmińskim, województwie kujawsko-pomorskim jak również w całym kraju. W roku 2008 najbardziej popularną formą prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym była działalność osób fizycznych. W powiecie chełmińskim 87,71% (2 406) zarejestrowanych przedsiębiorców prowadziło działalność w tej formie, na terenie woj. kujawsko-pomorskiego 89,65% (151 475), a w całym kraju 86,61% (2 845 321).

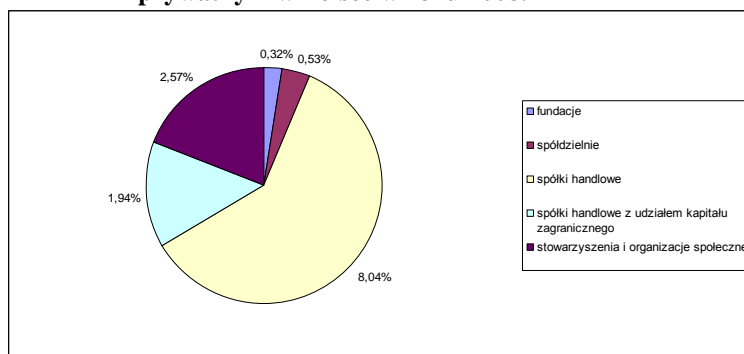
Kolejne 3 rysunki przedstawiają procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w całości sektora na terenie powiatu chełmińskiego, województwa kujawsko-pomorskiego oraz Polski.

Rysunek 2.24 Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w woj. kujawsko-pomorskim w roku 2008.

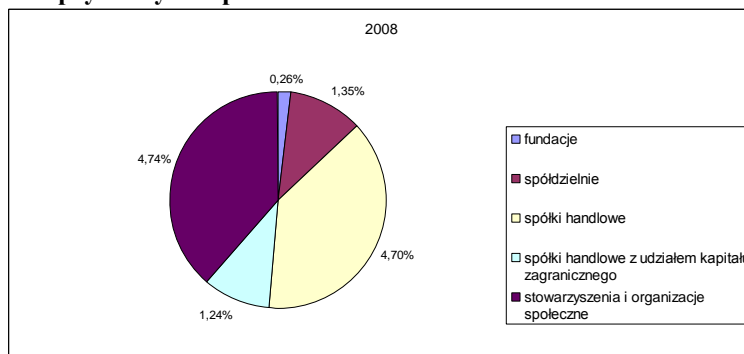
ŹRÓDŁO: DANE GUS

Rysunek 2.25 Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w Polsce w roku 2008.

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Rysunek 2.26 Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w powiecie chełmińskim w roku 2008

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Drugą najbardziej popularną formą prowadzenia działalności gospodarczej zarówno w kraju jak i w woj. kujawsko-pomorskim są spółki handlowe. Ich udział stanowi odpowiednio 6,01% i 8,04% w całości sektora prywatnego. Na terenie powiatu chełmińskiego drugą najczęściej występującą formą są stowarzyszenia i organizacje społeczne, natomiast spółki handlowe są trzecią w kolejności najczęściej występującą formą. Warto zwrócić uwagę, że w województwie i kraju trzecie w kolejności miejsce zajmują spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. W powiecie chełmińskim stanowią one jedynie 1,24% całości sektora prywatnego. Sytuacja na terenie Gminy Stolno jest zbliżona do zaobserwowanej na terenie powiatu chełmińskiego. W zależności od wielkości badanego obszaru kształtuje się procentowy udział fundacji w sektorze prywatnym. Największy jest na terenie całego kraju i zmniejsza się wraz z malejącą powierzchnią badanego obszaru. W Gminie Stolno w roku 2008 nie występuje żadna fundacja. Na jej terenie nie odnotowano działalności żadnej fundacji od roku 2000.

Zarówno na terenie Gminy Stolno jak i w powiecie chełmińskim nie występują spółki handlowe z udziałem Skarbu Państwa. W województwie kujawsko-pomorskim istnieje 237 takich spółek, natomiast w Polsce 4 712 (dane za rok 2008).

Procentowy udział podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Stolno wg branż:

Sekcja A - Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo- 8,18%

Sekcja D- Przetwórstwo przemysłowe- 9,67%

Sekcja F- Budownictwo- 12,27%

Sekcja G- Handle hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego- 27,14%

Sekcja H- Hotele i restauracje -2,97%

Sekcja I- Transport, gospodarka magazynowa i łączność- 8,55%

Sekcja J- Pośrednictwo finansowe-1,49%

Sekcja K- Obsługa nieruchomości, wynajem , nauka i usługi związane z prowadzeniem

działalności gospodarczej- 10,41%

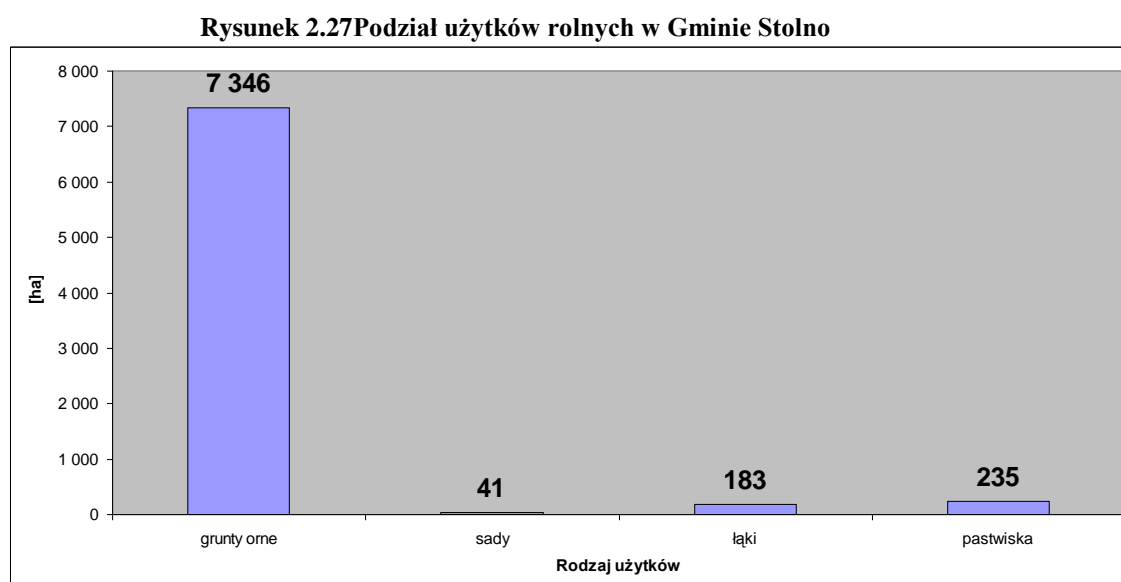
Sekcja L- Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne-2,23%

Sekcja M- Edukacja -5,58%

Sekcja N- Ochrona zdrowia i opieka społeczna- 5,58%

Sekcja O- gospodarka ściekami oraz wywóz i unieszkodliwianie odpadów, usługi sanitarne i pokrewne-5,95%

Powierzchnia użytków rolnych w Gminie Stolno wynosi 7 805 ha. Kolejny rysunek przedstawia ich podział ze względu na ilość przypadających na grupę hektarów.

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Największą powierzchnię - 7 346 hektarów stanowią w Gminie Stolno grunty orne. Najmniej (41 ha) jest sadów. Łąki i pastwiska posiadają zbliżoną powierzchnię odpowiednio 183 i 235 hektarów. Podobną tendencję charakteryzuje ukształtowanie powierzchni użytków rolnych powiatu chełmińskiego. Na jego terenie znajduje się 42 478 ha użytków rolnych, w tym 88,05% stanowią grunty orne, 6,38% łąki, 4,58% pastwiska oraz 0,99% sady. Powierzchnia użytków rolnych województwa wynosi 1 156 570 ha a kraju 18 208 403.

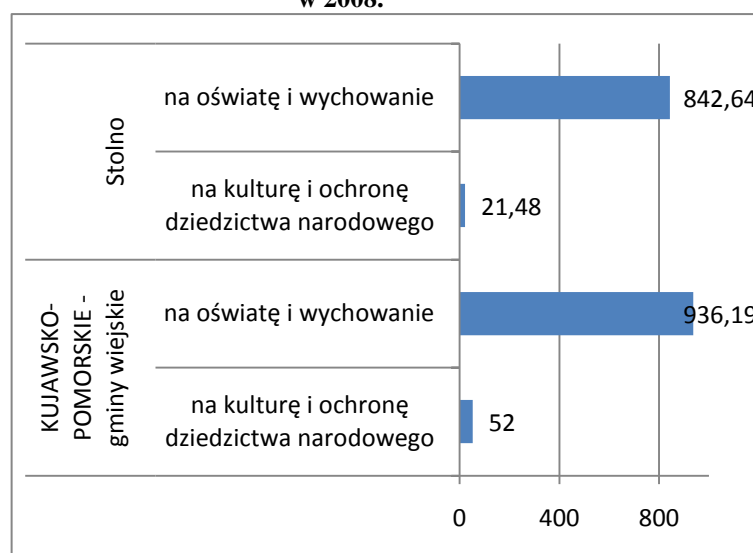
Na terenie Gminy Stolno znajduje się 1 225 ha lasów i gruntów leśnych. Stanowi to 35,13% lasów i gruntów leśnych powiatu chełmińskiego oraz 0,28% lasów i gruntów leśnych województwa. Na terenie Gminy Stolno znajduje się 813 ha gruntów sklasyfikowanych jako pozostałe grunty i nieużytki.

2.6. Sfera społeczno-gospodarcza

Poniżej przedstawiono wskaźniki, które decydują o poziomie życia mieszkańców Gminy Stolno. Szczególną uwagę zwrócono na wielkość pomocy społecznej udzielanej przez gminę mieszkańcom. Wymieniono też wydatki i placówki wpływające na jakość i dostęp mieszkańców do kultury jak i te, które wpływają na jakość życia w gminie.

Dochody Gminy Stolno na jednego mieszkańca w 2008 roku wyniosły 2 582,36 zł. Dla porównania średnie dochody gmin wiejskich w woj. kujawsko-pomorskim na jednego mieszkańca w 2008 roku wyniosły 2 569,05 zł.

Rysunek 2.28 Wydatki Gminy Stolno oraz gmin wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego na oświatę i wychowanie oraz na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2008.

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Zarówno średnie wydatki na oświatę i wychowanie jak i na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca były w roku 2008

niższe niż w średnie wydatki gmin wiejskich w woj. Kujawsko-pomorskim. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego były niższe niż średnie w gminach wiejskich o ponad połowę. Zgodnie z ostatnimi danymi Głównego Urzędu Statystycznego, Gmina Stolno wydała w 2003 roku wydała na zasiłki i pomoc w naturze oraz na składki na ubezpieczenia społeczne 419 298 tys. zł.

97,3% mieszkań w Gminie Stolno jest podłączone do sieci wodociągowej, 81,3% posiada łazienkę a 74,8% centralne ogrzewanie. Przeciętna powierzchnia mieszkania na terenie gminy wynosi 75,5 m² natomiast na jednego mieszkańca przypada średnio 19,6 m² powierzchni mieszkalnej. Gmina Stolno w 2008 roku wypłaciła 781 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 84 094 zł. Średni wypłacony dodatek mieszkaniowy wyniósł w Gminie Stolno 107,66 zł w 2008 roku. W roku 2007 nie przeprowadzono na terenie gminy żadnego postępowania eksmisyjnego ani nie wykonano żadnej eksmisji.

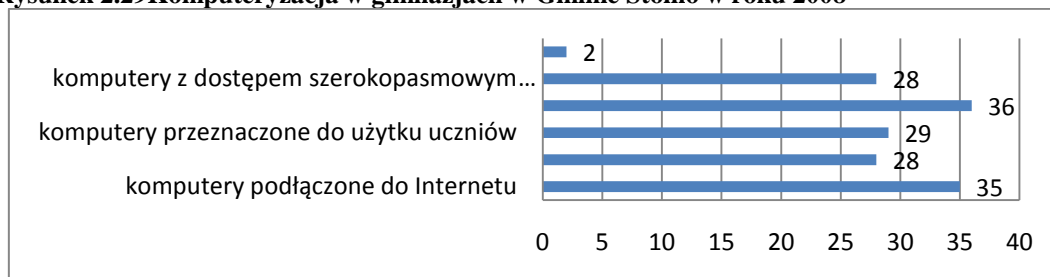
Na terenie gminy znajdują się 3 placówki biblioteczne, w tym Gminna Biblioteka Publiczna i jej 2 filie, zatrudniające w sumie 3 pracowników. Księgozbiór placówek wynosi 30 765 woluminów. Dwa z trzech obiektów są dostosowane do osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W Gminie Stolno przypada 1 707 osób na jedną placówkę biblioteczną. 129 na tysiąc mieszkańców gminy korzysta z zasobów bibliotecznych. Jeden czytelnik wypożyczył średnio 13,6 książki w roku 2008. Gmina Stolno nie posiada obecnie żadnej sali kinowej ani muzeum. Nie istnieją również na jej terenie żadne ośrodki i domu kultury oraz kluby. Nie odbywają się również imprezy artystyczne.

W Gminie Stolno znajduje się 1 publiczny zakład opieki zdrowotnej posiadający jedną filię, w których w 2008 roku 17 885 porad. Na jej terenie brak jest placówek stacjonarnej pomocy społecznej i żłobków.

W 2008 roku na terenie gminy znajdowały się 4 szkoły podstawowe, posiadające w sumie 38 pomieszczeń. Uczęszczało do nich 394 uczniów, ukończyło je 68 absolwentów. W Gminie Stolno w 2008 roku znajdowały się 2 gimnazja

podporządkowane samorządowi gminnemu. Znajduje się w nich w sumie 18 pomieszczeń. W 2008 roku do gimnazjów uczęszczało 205 uczniów. Gimnazja ukończyło 67 absolwentów.

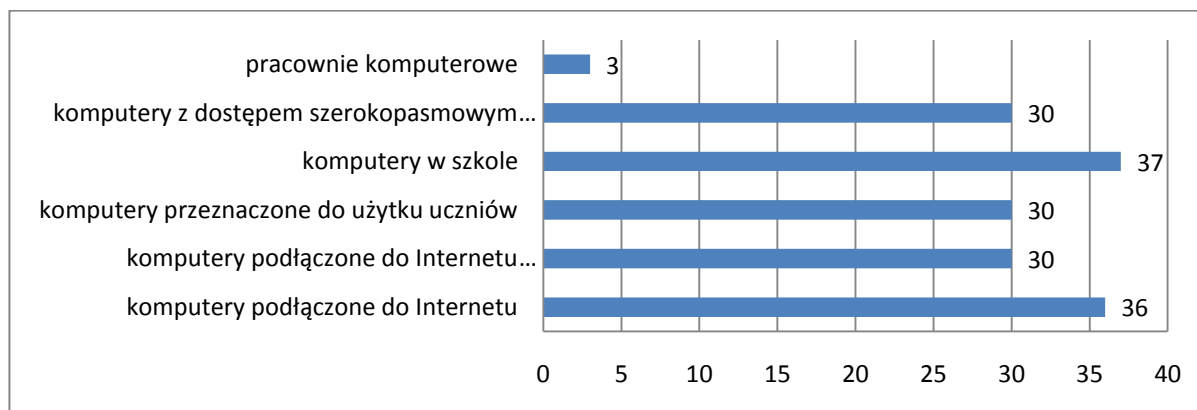
Rysunek 2.29 Komputeryzacja w gimnazjach w Gminie Stolno w roku 2008

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Gimnazja na terenie gminy posiadają dwie pracownie komputerowe. Jest w nich 36 komputerów, z których 35 zostało podłączone do Internetu, a 28 posiada dostęp do Internetu szerokopasmowego. Do użytku uczniów przeznaczono 29 komputerów.

Rysunek 2.30 Komputeryzacja szkół podstawowych na terenie Gminy Stolno w roku 2008

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Szkoły podstawowe w gminie są wyposażone w 3 pracownie komputerowe posiadające w sumie 37 komputerów, z których 36 zostało podłączone do Internetu.

2.7. Sfera środowiskowo-przestrzenna

Stan środowiska naturalnego w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia ludzi, co wyraża się w ogólnej liczbie zgonów i chorób. Środowisko wpływa również na stan zdrowia fizycznego i psychicznego człowieka poprzez dostarczanie dostępu do zasobów naturalnych, możliwości wypoczynku czy wrażeń estetycznych.

Najważniejszymi problemami, związanymi z oddziaływaniem zanieczyszczeń środowiska na stan zdrowia ludności województwa kujawsko-pomorskiego, są: jakość wody przeznaczonej i zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.

Gleby położone na terenie gminy posiadają znaczącą wartość użytkową dla rolnictwa. Kolejnym ważnym zasobem występującym na jej terenie są jeziora. W gminie występuje 9 jezior. Gmina nie dysponuje zasobami mineralnymi. Na terenie gminy znajduje się 9 obiektów zakwalifikowanych jako pomniki przyrody. Całkowity obszar zajmowany przez parki krajobrazowe wynosi 2 975 ha. Natomiast powierzchnia obszarów krajobrazu chronionego wynosi 150 ha.

Obecnie nie prowadzi się statystyki dotyczącej zanieczyszczenia środowiska przez gospodarstwa znajdujące się na terenie gminy. W 2008 roku na jej terenie znajdowała się jedna biologiczna oczyszczalnia ścieków.

2.8. Sfera infrastruktury technicznej i społecznej

Na terenie Gminy Stolno znajduje się 111 km dróg. Ponad połowa (58,7 km) są to drogi o nawierzchni gruntowej. Pozostała część to drogi o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej.

W województwie kujawsko-pomorskim, w 2009 roku było 920,83 km dróg, a także 121 obiektów mostowych (GDDKiA Bydgoszcz).

W Polsce, na koniec 2007 roku było 370.000 km dróg GDDKiA, w tym:

- 18.000 km dróg krajowych (w tym 569 km autostrad), tj. 5%,
- 30.000 km dróg wojewódzkich, tj. 8%,
- 313.000 km dróg powiatowych i gminnych, tj. 85%,
- pozostałe drogi to drogi wewnętrzne, niepubliczne.

3. Analiza czynników wewnętrznych (silnych i słabych stron) oraz czynników zewnętrznych (szans i zagrożeń)

Poniższa analiza zakłada zbadanie czynników wewnętrznych (zależnych od władz gminy) oraz zewnętrznych (uwarunkowania społeczne, polityczne), które wpływają na jakość życia mieszkańców gminy Stolno. Zakłada się, że czynniki wewnętrzne są możliwe do zmiany przez działalność inwestycyjną gminy i są one przedmiotem niniejszej strategii. Czynniki zewnętrzne przyjmuje się jako dane, nie podlegają one zmianą. Świadomość ich występowania poprawia jakość planowania strategicznego. Plan strategiczny gminy Stolno opiera się na zasadzie wykorzystywania szans płynących z otoczenia oraz unikania bądź przeciwdziałania płynącym zagrożeniom. Gmina w najbliższych latach będzie podejmować działania zmierzające do poprawiania swoich słabych stron, oraz do utrzymania czynników korzystnych dla życia swoich mieszkańców (silnych stron)

Celem przeprowadzonej poniżej analizy silnych i mocnych stron gminy jest ustalenie potencjalnych obszarów udoskonaleń, jakie należałoby podjąć w celu polepszenia jakości życia na jej terenie. Jako słabe strony gminy rozpatrywane będą czynniki wpływające negatywnie na jakość życia lokalnej społeczności. Będą to wskaźniki znajdujące się znacznie poniżej średniej dla powiatu bądź województwa. Zostaną również wymienione inne niedogodności, nie znajdujące odzwierciedlenia ilościowego, jednak wpływające na poziom życia mieszkańców gminy Stolno. Na bazie ustalonych słabych stron, możliwe będzie ustalenie głównych problemów w rozwoju gminy Stolno. Zostaną one pogrupowane na kilka obszarów, których naprawie zostaną poświęcone najbliższe plany inwestycyjne. Mocne strony gminy Stolno będą to czynniki lub wskaźniki wpływające pozytywnie na jakość życia mieszkańców. Ich zanalizowanie wskaże, które dziedziny życia są rozwinięte na dostatecznie wysokim poziomie. Dzięki świadomości swoich mocnych stron, władze gminy będą w stanie

wytyczyć poprawną ścieżkę poprawiania stron słabych. Celem gminy na najbliższe lata będzie utrzymanie wysokiego rozwinięcia czynników zakwalifikowanych jako silne strony.

Analiza szans i zagrożeń rozwoju gminy, jest konieczna w celu uświadomienia czynników zewnętrznych, które należy wziąć pod uwagę podczas procesu planowania strategii rozwoju gminy Stolno. Gmina w swoim strategicznym planie rozwoju zakłada utrzymanie silnych stron oraz niwelowanie stron słabych przy wykorzystaniu szans, jakie płyną z otoczenia. Jednocześnie podjęte zostaną działania, w celu unikania zagrożeń, jakie płyną z otoczenia zewnętrznego. Tylko plan rozwoju ustalony przy zachowaniu poniższych zasad jest możliwy do wykonania, a jego cele możliwe do osiągnięcia.

W trakcie prac nad strategią rozwoju gminy Stolno zostały przeprowadzone warsztaty strategiczne, mające na celu zobrazowanie silnych i słabych stron gminy oraz istniejących szans i zagrożeń. Zobrazowane szanse dotyczą przede wszystkim sfery infrastrukturalnej, w której w ostatnich latach zostały podjęte znaczne inwestycje. Innym obszarem, w którym gmina odnajduje swoje silne strony są zasoby historyczne. Swoje słabe strony gmina widzi przede wszystkim w zwiększającym się bezrobociu oraz małej ilości zakładów pracy na jej terenie. Szans swojego rozwoju gmina szuka w możliwościach pozyskania kapitału zewnętrznego – jest to przede wszystkim możliwość pozyskiwania środków z funduszy europejskich, które przeznacza na inwestycje infrastrukturalne. Inną szansą, którą potencjalnie można wykorzystać jest baza turystyczna na terenie gminy Stolno. Zagrożeniami na drodze rozwoju gminy są głównie ucieczka młodych ludzi z terenów wiejskich, niestabilna sytuacja na krajowym i europejskim rynku pracy, ciągłe i niepewne zmiany na rynku rolnym. Podsumowanie i uszczegółowienie przeprowadzonej analizy zawiera Tabela 3.1

Tabela 3.1. Czynniki wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju gminy Stolno

		Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne		Silne strony	Słabe strony
			<ol style="list-style-type: none"> 1. Infrastruktura: <ol style="list-style-type: none"> a. Duża ilość utwardzonych dróg gminnych b. Dobrze usytuowana infrastruktura wodociągowa c. Posiadanie oczyszczalni ścieków oraz oczyszczalni przydomowych 2. Posiadana baza szkół i świetlicy wiejskich 3. Rozwijająca się opieka zdrowia 4. Pracownicy urzędu gminy <ol style="list-style-type: none"> a. Wiedza księgową, doświadczenie głównej księgowej b. Bardzo dobra znajomość gminy: uwarunkowań środowiskowych, problemów i oczekiwań społeczeństwa 5. Obecność silnych organizacji pozarządowych 6. Bardzo dobre zaplecze administracyjno – lokalowe, aktywnie działająca rada gminy 7. Dobre położenie geograficzne <ol style="list-style-type: none"> a. (przy trasie A-1, E-75, E-55) b. Bliskie sąsiedztwo dużych miast (m.in. Chełmno, Grudziądz, Świecie, Toruń, Bydgoszcz) 8. Zasoby przyrodnicze i historyczne <ol style="list-style-type: none"> a. Dobre gleby, rozwój rolnictwa b. Twierdza Chełmno

Zewnętrzne

Szanse

1. Możliwość pozyskiwanie środków unijnych (zewnętrznych)
2. Poprawa warunków bytowych społeczeństwa
 3. Rozwój infrastruktury
 4. Szeroki dostęp do mediów
5. Rozwój gminy na bazie dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego
6. Duże możliwości i doświadczenie w kreowaniu polityki przez samorząd
7. Rozwój infrastruktury drogowej (lądowej i powietrznej), lepsza mobilność społeczeństwa
 8. Dobra współpraca międzygminna
9. Rozwój turystyki (korzystne warunki geograficzno – przyrodnicze)
10. Możliwość ustawicznej edukacji (bliskość ośrodków akademickich)
 11. Rozwój stref ekonomicznych
 12. Możliwość kreowania lokalnej polityki przez samorząd
 13. Wzrost standardów życia
 14. Wzrost wykorzystania energii odnawialnej

Zagrożenia

1. Zanieczyszczenie środowiska (przewóz toksycznych materiałów, zwiększony ruch drogowy)
2. Niestabilna polityka rolna państwa
 3. Ograniczenia finansowe
 4. Brak stabilizacji ekonomicznej
5. Postępujące bezrobocie (zubożenie społeczeństwa)
 6. Emigracja młodych ludzi
 7. Niepraktyczne prawo
8. Niewystarczająca współpraca sąsiedzka
9. Łatwy dostęp do używek, patologia
10. Nierówność traktowania mieszkańców wsi przez państwo
 11. Spadek przyrostu naturalnego
12. Negatywne skutki rozwoju dróg tranzytowych
 13. Zbyt duży rozwój przemysłu
14. Delegowanie zadań na samorząd bez wsparcia finansowego
15. Postawa roszczeniowa społeczeństwa

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Zgodnie z przeprowadzoną analizą istnieje kilka obszarów gminnego życia, w których uczestnicy warsztatów dopatrują się szans i możliwości rozwoju gminy. Jednocześnie istnieje znaczna ilość dziedzin, w których potrzebna jest poprawa i modernizacja dotychczasowych działań. Co ważne, z przeprowadzonej analizy można dostrzec zarówno pozytywne jak i negatywne cechy każdego omawianego zjawiska. Uczestnicy panelu analizowali główne dziedziny życia lokalnej społeczności.

Zwrócono uwagę na pozytywne jak i negatywne aspekty położenia geograficznego gminy. Jest ona położona w bliskości dużych ośrodków miejskich, co ułatwia ludziom tu mieszkającym m.in. zdobycie wyższego wykształcenia czy znalezienie pracy. Jednocześnie mimo bliskiego położenia, młodzi ludzie opuszczają teren gminy i wybierają życie w innych ośrodkach. Bezrobocie w gminie jest wysokie, istnieją też niewielkie możliwości zdobycia pracy na jej terenie. Zwrócono także uwagę na fakt, iż mimo atrakcyjnych terenów, w niewielkim stopniu rozwinęła się tu agroturystyka, istnieje także niewielkie zaplecze turystyczno-wypoczynkowe. Podczas spotkania zaznaczono niewielki rozwój turystyki na terenie gminy. Podjęto próbę wyjaśnienia zjawiska niskiej atrakcyjności turystycznej gminy, zauważając zbyt małe nakłady na jej promocję oraz niewielką liczbę działań promocyjnych. Zobrazowano również pozytywne i negatywne aspekty obecnego kształtu rozwoju gospodarczego Polski. Zaznaczono pozytywne aspekty możliwości finansowania inwestycji infrastrukturalnych w gminie dzięki środkom z funduszy europejskich. Zaznaczono pozytywny rozwój infrastrukturalny gminy (budowa utwardzonych dróg, posiadanie dobrej sieci wodociągowej) przy jednoczesnej świadomości braku odpowiedniej sieci kanalizacyjnej. Zwrócono uwagę na problem bezrobocia, jako czynnika nie w pełni zależnego od władz gminy, ale także od obecnej sytuacji w Polsce i Unii Europejskiej. Gmina jako swoją silną stronę rozpatruje posiadaną bazę szkolną, przy jednoczesnej świadomości braku przedszkoli na jej terenie. Zauważono również słabo rozwiniętą bazę sportową gminy. Posiadanie takiej bazy, zapewniłoby lepsze możliwości rozwoju młodzieży oraz sprawiłoby lepsze postrzeganie posiadanej bazy szkolnej przez społeczeństwo. Doceniono również pozytywny aspekt występowania wielu

organizacji pozarządowych, jednocześnie zwracając uwagę na brak społecznej aktywności znacznej części mieszkańców. Zauważono społeczny strach przed innowacyjnością i znacznymi zmianami. Władze gminy mają również świadomość niskiej wiedzy społeczeństwa na temat możliwości i form zakładania i prowadzenia własnej działalności.

Przeprowadzona analiza daje bardzo dobry obraz najważniejszych dziedzin życia w gminie Stolno. Zdiagnozowano stan najistotniejszych zdaniami uczestników panelu czynników, które w przyszłości będą miały wpływ na warunki rozwoju gminy. Przeprowadzona analiza daje silną podstawę stworzenia długofalowego planu rozwoju gminy.

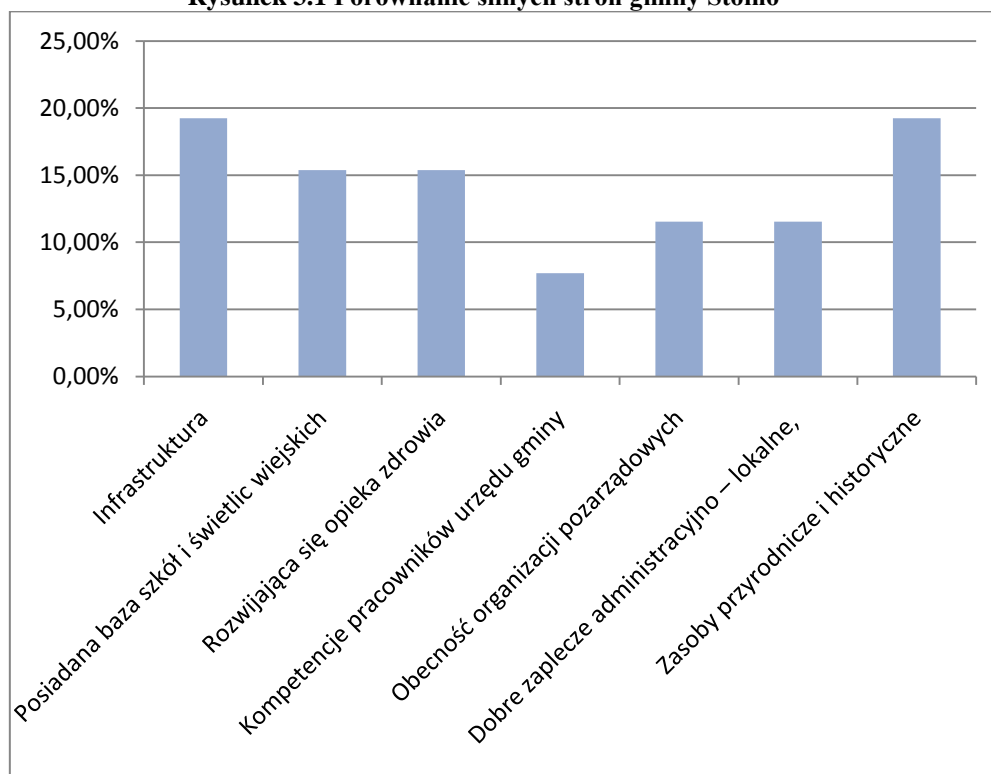
Poniższe tabele analizują wszystkie wymienione wcześniej cechy gminy. Każdej z nich przyporządkowano wartość liczbową od 0 do 5. „5” oznacza jej silny wpływ na możliwości rozwoju gminy, „0” słaby wpływ. Kolejne tabele prezentują wyniki analizy.

Tabela 3.2 Analiza silnych stron gminy Stolno

Silne strony - czynniki	Wartość punktowa	Wartość procentowa
Infrastruktura	5	19,23%
Posiadana baza szkół i świetlic wiejskich	4	15,38%
Rozwijająca się opieka zdrowotna	4	15,38%
Kompetencje pracowników urzędu gminy	2	7,69%
Obecność organizacji pozarządowych	3	11,54%
Bardzo dobre zaplecze administracyjno – lokalowe, aktywnie działająca rada gminy	3	11,54%
Zasoby przyrodnicze i historyczne	5	19,23%
Suma	26	100,00%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Rysunek 3.1 Porównanie silnych stron gminy Stolno

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Powyższa analiza pozwala na uszeregowanie silnych stron gminy pod względem ich ważności. Wynika z niej, że gmina rozpatruje zaplecze infrastrukturalne jako swoją najmocniejszą stronę. W przyszłych działaniach gmina będzie przede wszystkim kładła nacisk na wykorzystanie swojego położenia geograficznego. Bliskość dużych miast będzie czynnikiem, który wykorzysta w swoim rozwoju. Ich obecność daje wiele możliwości. Po pierwsze mogą to być potencjalni użytkownicy bazy turystycznej, po drugie dają one możliwość zdobycia wykształcenia, zarówno wyższego jak i zawodowego młodzieży z terenu Gminy Stolno. Innymi czynnikami infrastrukturalnymi możliwymi do wykorzystania są infrastruktura drogowa i sieć wodociągowa.

Ich posiadanie sprawia, że łatwo jest dojechać do potencjalnych miejsc planowanych inwestycji. Istnienie rozbudowanej sieci kanalizacyjnej również jest ułatwieniem służącym przyszłemu rozwojowi gminy. Drugim najważniejszym dla rozwoju gminy

czynnikiem wewnętrznym będzie istniejące dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy. Posiadanie dużego zaplecza potencjalnie pozwoli na rozwój gminnej turystyki. Inwestycje w jej rozwój zmniejszyłyby również problem bezrobocia. Mocną stroną, jaką gmina planuje wykorzystać w przyszłości jest istniejąca już baza szkół. Przyszłe plany mogą objąć ich rozbudowę, łącznie z bazą sportową. Na tym samym poziomie rozpatruje się ważność istniejącej na terenie gminy bazy opieki zdrowotnej. Jej istnienie będzie ważnym czynnikiem zwiększającym atrakcyjność gminy w oczach zarówno jej mieszkańców jak i osób przyjezdnych. Ważnym dla przyszłego rozwoju gminy czynnikiem będą istniejące organizacje pozarządowe. Mają one możliwość aktywizacji znacznej części społeczeństwa. Może mieć to pozytywne skutki dla uświadamiania ludności co do możliwości zakładania własnej działalności gospodarczej. Istotnym również czynnikiem dla rozwoju gminy będą także pracownicy urzędu gminy. Ich kompetencje i praca przyczynią się w znacznym stopniu do sukcesu planowanych przedsięwzięć.

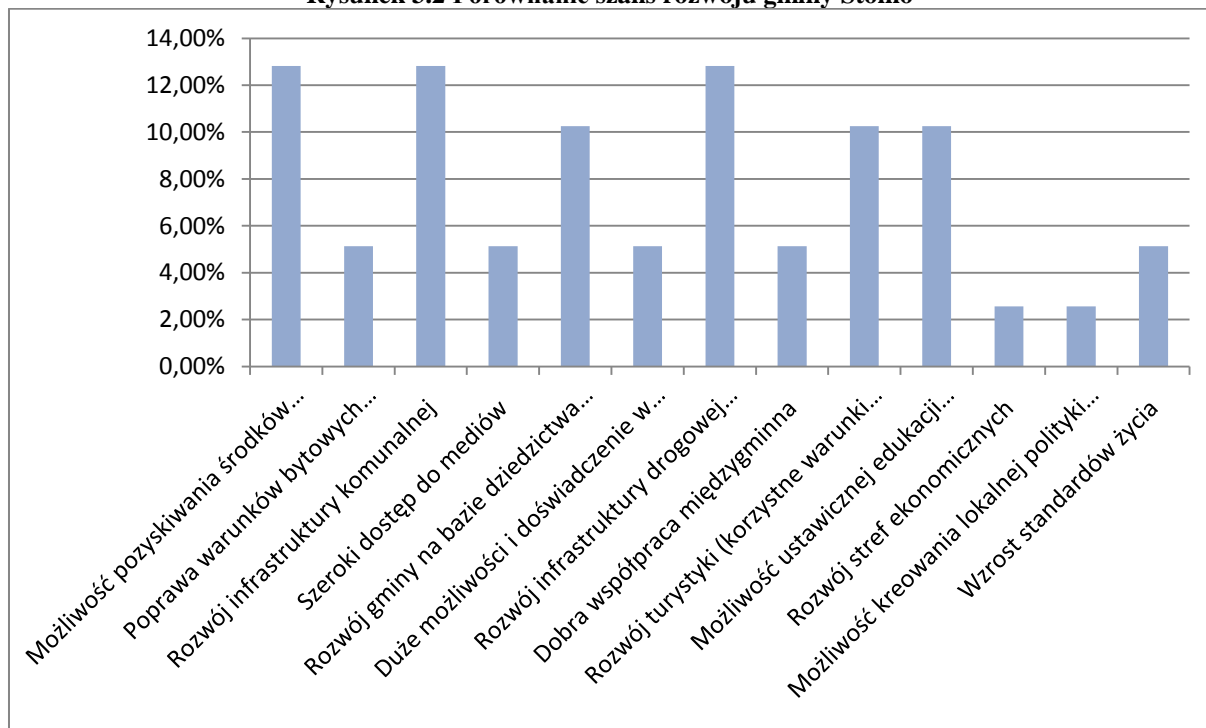
Poniższa tabela prezentuje analizę szans rozwoju gminy Stolno.

Tabela 3.3 Analiza szans rozwoju gminy Stolno

Szanse - czynniki	Wartość punktowa	Wartość procentowa
Możliwość pozyskiwania środków unijnych (zewnętrznych)	5	12,82%
Poprawa warunków bytowych społeczeństwa	2	5,13%
Rozwój infrastruktury komunalnej	5	12,82%
Szeroki dostęp do mediów	2	5,13%
Rozwój gminy na bazie dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego	4	10,26%
Duże możliwości i doświadczenie w kreowaniu polityki przez samorząd	2	5,13%
Rozwój infrastruktury drogowej (lądowej i powietrznej), lepsza mobilność społeczeństwa	5	12,82%
Dobra współpraca międzygminna	2	5,13%
Rozwój turystyki (korzystne warunki geograficzno – przyrodnicze)	4	10,26%
Możliwość ustawicznej edukacji (bliskość ośrodków akademickich)	4	10,26%
Rozwój stref ekonomicznych	1	2,56%
Możliwość kreowania lokalnej polityki przez samorząd	1	2,56%
Wzrost standardów życia	2	5,13%
Suma	39	100,00%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Rysunek 3.2 Porównanie szans rozwoju gminy Stolno

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Z powyższego rysunku wynika, że największych szans w swoim rozwoju gmina Stolno dopatruje się w możliwości pozyskiwania środków z funduszy europejskich. Najlepszą możliwym obszarem ich wykorzystania jest infrastruktura. Daje to możliwość dalszego rozwoju gminy Stolno. Poprawa stanu infrastruktury Stolna, w połączeniu z coraz większą mobilnością polskiego społeczeństwa jest czynnikiem, który może zapewnić stały dopływ potencjalnych użytkowników przedsięwzięć w przyszłości realizowanych przez gminę. Bardzo dużą szansę gmina rozpatruje w rozwoju na bazie istniejących zasobów – dziedzictwa kulturowego i historycznego. Można spodziewać się w przyszłości działań mających na celu polepszania i powiększania bazy turystycznej w obrębie gminy. Wykorzystanie i wypromowanie walorów turystycznych gminy będzie korzyścią dzięki potencjalnej możliwości zmniejszenia bezrobocia. W celu rozwoju turystyki należy kontynuować inwestycje w rozwój infrastruktury. Oprócz rozwoju turystyki, gmina swojej szansy upatruje w

możliwościach edukacyjnych. Dzięki dostępowi do dwóch dużych ośrodków akademickich, szanse kształcenia młodzieży są wysokie. Należy w przyszłości podjąć działania, zmniejszające odpływ młodych ludzi z terenów gminy po zakończeniu edukacji. Kolejnymi czynnikami, w których gmina dopatruje się swoich szans rozwoju są ogólnodostępne na jej terenie media. Dostęp do Internetu jest czynnikiem znacząco wpływającym na zadowolenie społeczeństwa ze standardów życia. Najmniejsze spodziewane szanse rozwoju są związane z rozwojem specjalnych stref ekonomicznych w Polsce. Inne możliwości wzrostu gminy Stolno są związane z ogólnymi tendencjami w polskiej gospodarce, takimi jak: zwiększenie świadomości społecznej, większą świadomością potrzeby integrowania się, zwiększeniem wykorzystania energii odnawialnej, rozwojem rolnictwa, przekształcaniem gospodarstw rolnych w agroturystyczne.

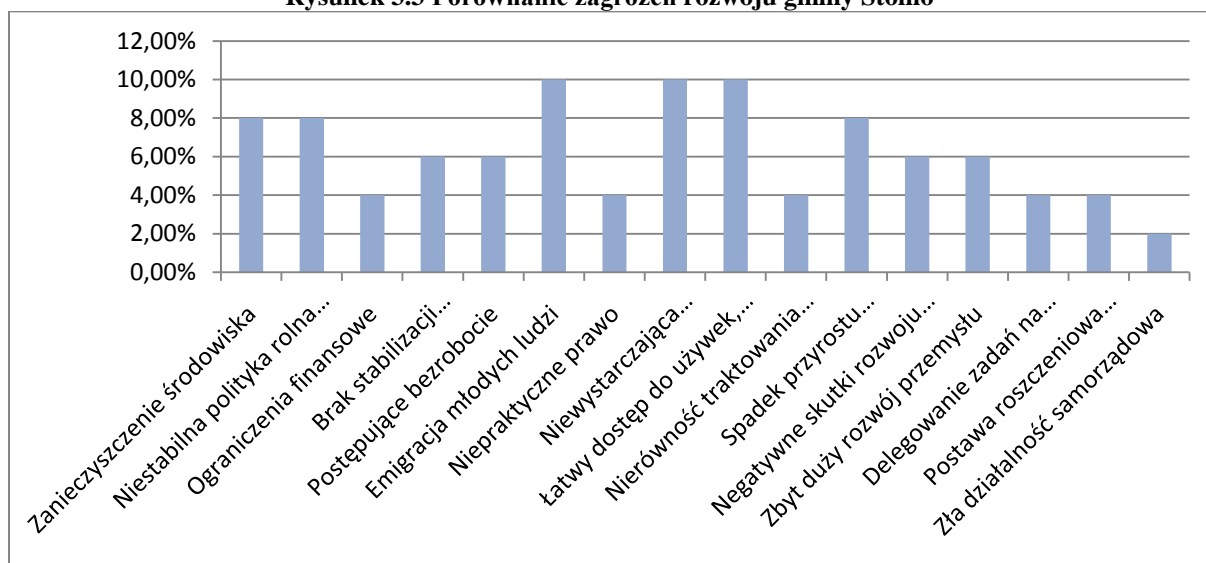
Poniższa tabela przedstawia analizę zagrożeń rozwoju gminy Stolno.

Tabela 3.4 Analiza zagrożeń rozwoju gminy Stolno

Zagrożenia - czynniki	Wartość punktowa	Wartość procentowa
Zanieczyszczenie środowiska	4	8,00%
Niestabilna polityka rolna państwa	4	8,00%
Ograniczenia finansowe	2	4,00%
Brak stabilizacji ekonomicznej	3	6,00%
Postępujące bezrobocie	3	6,00%
Emigracja młodych ludzi	5	
Niepraktyczne prawo	2	4,00%
Niewystarczająca współpraca sąsiedzka	5	10,00%
Łatwy dostęp do używek, patologia	5	10,00%
Nierówność traktowania mieszkańców wsi przez państwo	2	4,00%
Spadek przyrostu naturalnego	4	8,00%
Negatywne skutki rozwoju dróg tranzytowych	3	6,00%
Zbyt duży rozwój przemysłu	3	6,00%
Delegowanie zadań na samorząd bez wsparcia finansowego	2	4,00%
Postawa roszczeniowa społeczeństwa	2	4,00%
Zła współpraca między samorządami	1	2,00%
Suma	50	100,00%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Rysunek 3.3 Porównanie zagrożeń rozwoju gminy Stolno

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Z przeprowadzonej powyżej analizy wynika, że największym zagrożeniem dla przyszłego rozwoju gminy Stolno jest odpływ młodych ludzi z jej terenu. Skutkuje to brakiem potencjału społeczeństwa w planowanych przyszłych zmianach. Brakuje wśród społeczeństwa osób chętnych do modernizacji obecnego stanu gminnej gospodarki. Brakuje młodych przedsiębiorców, którzy mogliby wykorzystać potencjał płynący z polepszającego się stanu infrastruktury gminnej. Dodatkowymi zagrożeniami, w rozwoju osób pozostających na terenie gminy są łatwy dostęp do używek oraz niewystarczająca współpraca sąsiedzka. W celu przeciwdziałania rozwojowi tych czynników, należałoby podjąć działania uświadamiające wśród społeczeństwa oraz zapewnić młodym ludziom odpowiednie perspektywy rozwoju i pracy na terenie gminy. Kolejnymi ważnymi zagrożeniami są zanieczyszczenie środowiska, które może przeszkodzić przyszłemu rozwojowi turystyki w gminie oraz negatywne skutki rozwoju tras tranzytowych przechodzących przez teren gminy, które zwiększają niebezpieczeństwo wypadków komunikacyjnych. Zagroženiami zewnętrznymi są niestabilna polityka rolna państwa oraz nierówna traktowanie przez nie terenów wiejskich i miejskich. Zagrożeń w swoim rozwoju władze gminy dopatrują się również w roszczeniowej postawie społeczeństwa, które oczekuje natychmiastowych zmian

od samorządów oraz w oddelegowywaniu zadań na władze gminy bez dodatkowych środków pieniężnych na ich wykonanie. Oba zjawiska powodują niekorzystny wizerunek władz gminy wśród lokalnej społeczności.

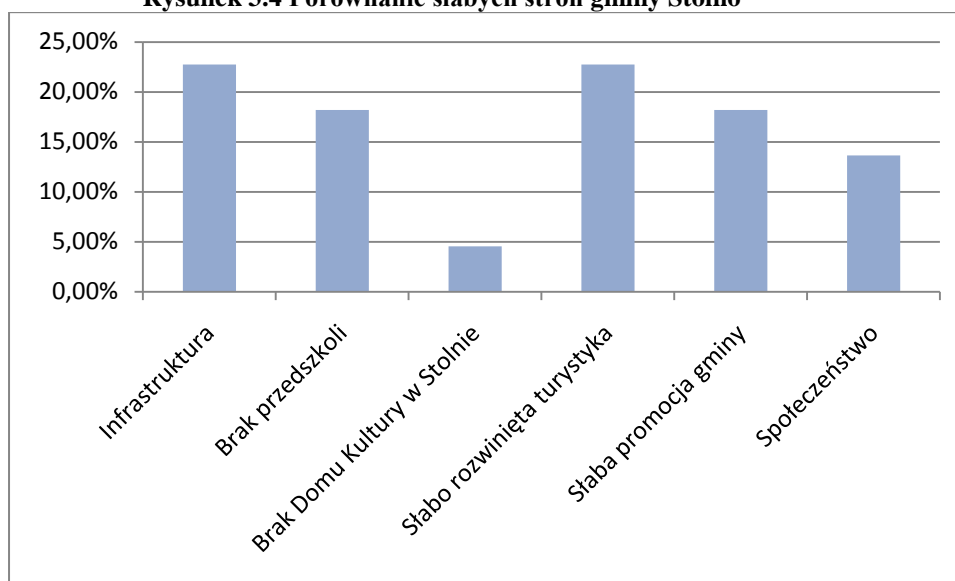
Kolejna tabela przedstawia analizę słabych stron gminy Stolno.

Tabela 3.5 Analiza słabych stron gminy Stolno

Słabe strony - czynniki	Wartość punktowa	Wartość procentowa
Infrastruktura	5	22,73%
Brak przedszkoli	4	18,18%
Brak Domu Kultury w Stolnie	1	4,55%
Słabo rozwinięta turystyka	5	22,73%
Słaba promocja gminy	4	18,18%
Spółeczeństwo	3	13,64%
Suma	22	100,00%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Rysunek 3.4 Porównanie słabych stron gminy Stolno

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Na podstawie powyższej analizy można zaprezentować najważniejsze problemy gminy Stolno. Największych dopatruje się w rozwoju obecnej infrastruktury. Istnieje mało miejsc pod inwestycje. Na terenie gminy występuje słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna. Baza turystyczna jest nierozwinięta. Ważnym czynnikiem powodującym niezadowolenie mieszkańców są niewielkie możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu. Gmina Stolno znajduje się na obszarze tak zwanego

„wykluczenia cyfrowego”, co oznacza że na jej terenie występuje mniej niż dwóch dostawców. Należy również zwrócić uwagę na fakt niskiego wyposażenia szkół w sprzęt komputerowy dla uczniów. Poprawienie wymienionych cech gminy Stolno będzie działaniem pozytywnie zmieniającym wizerunek i jakość życia w gminie. Ponadto przyczyni się do długookresowego wzrostu i bogacenia się społeczeństwa. Kolejnymi na liście najważniejszych słabych stron gminy Stolno jest brak przedszkoli i żłobków. Ponadto nie rozwiązany pozostaje problem biblioteki i zaplecza kulturalnego gminy. Zbyt mała jest również baza sportowa gminy, jej rozwój mógłby przyczynić się do zwiększenia zadowolenia młodych ludzi z jakości życia w gminie Stolno. W słabych stronach gminy Stolno znajdują się również kwestie społeczne. Ma się tu na myśli słabo rozwiniętą współpracę oraz mało lokalnych przedsiębiorców.

Przedstawiona w powyższym rozdziale analiza czynników zewnętrznych i wewnętrznych wpływających na jakość życia w gminie Stolno. Jej przeprowadzenie oraz uszeregowanie w kolejności od najważniejszych do najmniej ważnych daje zarys przyszłej strategii gminy Stolno. Pozwala na wstępne zdiagnozowanie występujących w gminie Stolno problemów oraz na wstępne zobrazowanie działań niezbędnych do podjęcia w najbliższych latach.

4. Analiza problemów gminy

Przedstawiona wcześniej analiza stanu obecnego gminy Stolno, daje możliwość poznania najważniejszych problemów na obecnym etapie jej rozwoju. Wcześniejse uszeregowanie jej największych zalet i słabych daje ogólny zarys działań, które należy podjąć w pierwszej kolejności oraz świadomość obszarów, które są rozwinięte w gminie na dobrym poziomie. Wiedza na temat szans i zagrożeń w rozwoju gminy Stolno pozwoli na realistyczne zaplanowanie krótko i długookresowych działań gminy. Poniżej przedstawiono najważniejsze obszary, w których należy podjąć działania w ciągu najbliższych lat.

Głównym problemem gminy Stolno jest jej niezrównoważony rozwój oraz zbyt niska jakość życia mieszkańców. Na obecny stan składają się wymienione wcześniej czynniki. Główne z nich to niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, zbyt mała aktywność społeczno-gospodarcza mieszkańców oraz niewielka promocja walorów turystycznych gminy. Wcześniejse zaniedbania oraz zbyt małe inwestycje w wymienione sfery życia mieszkańców przyczyniły się do powstania obecnych problemów. Wymienione wcześniej pozytywne cechy życia w gminie nie są dostatecznie wykorzystywane. Planowane działania gminy mają na celu wyeliminowanie niedogodności życia mieszkańców. Należy wykorzystać szanse płynące z zewnątrz oraz prowadzić działania w celu lepszego wykorzystania i promowania silnych stron gminy Stolno. Dalsze inwestycje w infrastrukturę, w rozwój turystyki i w promocję gminy zapewnią jej zrównoważony rozwój. Bez wyeliminowania niedociągnięć i zaniedbań w wymienionych obszarach, nie będzie możliwe podniesienie jakości życia jej mieszkańców oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy. Obecnie jakość życia mieszkańców jest niższa od ich

oczekiwać. Ponadto gmina Stolno nie ma możliwości szybkiego i zrównoważonego rozwoju, a co za tym idzie bogacenia i podnoszenia zadowolenia mieszkańców.

Poniżej omówiono sfery o największym wpływie na jakość życia mieszkańców oraz na zrównoważony rozwój gminy Stolno.

4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna

Jest to najważniejszy, bo widoczny element życia mieszkańców. Ma też największy wpływ na poziom ich zadowolenia. Niedostateczny rozwój infrastruktury drogowej wpływa negatywnie na mobilność mieszkańców. Konsekwencją niedostatecznej mobilności są ograniczone możliwości znalezienia pracy czy zdobycia wykształcenia. Zmniejsza też chęć mieszkańców do korzystania z innych elementów zaplecza społecznego gminy. W najbliższych latach gmina powinna kontynuować inwestycje w rozwój infrastruktury drogowej. Atutem gminy Stolno są przeprowadzone wcześniej i kontynuowane inwestycje w stan dróg. Mogą one przyczynić się, przy odpowiednim wypromowaniu, do przyciągnięcia większej ilości inwestorów do gminy.

Drugą przyczyną małej ilości inwestycji w gminie Stolno jest brak terenów inwestycyjnych. Wynikiem tego jest niewielka ilość zakładów pracy na jej terenie. Jest to przyczyną po pierwsze znacznego bezrobocia w gminie. Część jej mieszkańców nie jest mobilna lub nie chce szukać pracy w miastach. Zwiększenie terenów inwestycyjnych zwiększy możliwości znalezienia przez nich pracy. Brak inwestycji jest także przyczyną emigracji ludności wiejskiej do miast. Szczególnie ludzie młodzi nie widzą dla siebie przyszłości na terenach wiejskich. Zwiększenie ilości inwestycji w gminie Stolno może wpłynąć pozytywnie na jej wizerunek w oczach młodych ludzi. Większe możliwości znalezienia pracy w pobliżu miejsca zamieszkania ograniczy wyjazdy z jej terytoriów oraz zwiększy stopień zadowolenia mieszkańców gminy. Przyciągnięcie inwestorów na tereny gminne będzie najlepszą możliwością rozwoju gospodarczego gminy Stolno. Rozwój ten przejawia się w większej atrakcyjności gminnego rynku pracy oraz podniesieniu dochodów mieszkańców. Rozpoczęte

inwestycje z racji swojej atrakcyjności i bliskości będą w stanie przyciągać kolejne. Zaowocuje to rozwojem gospodarki gminy. Równocześnie z przygotowaniem terenów inwestycyjnych oraz przyciąganiem inwestorów należy kontynuować działania polegające na zdobywaniu środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury. Inwestycje te zwiększą atrakcyjność terenów przeznaczonych pod inwestycje, co pozwoli gminie na pozyskanie większych dochodów.

Jako dobry należy uznać poziom telefonizacji, zaopatrzenie gminy w wodę oraz stopień melioracji gruntów. Natomiast za niedostateczny należy uznać stan sieci kanalizacyjnej. Jej niewystarczające rozbudowanie sprawia, że życie mieszkańców gminy jest uciążliwe. Przyczynia się to do odpływu mieszkańców do większych, pobliskich ośrodków miejskich, gdyż element życia powszechny w dużych miastach, jest dla nich trudno osiągalny. Inwestycje w rozwój sieci kanalizacyjnej w bezpośredni sposób przyczynią się do zwiększenia zadowolenia mieszkańców. Równocześnie postrzeganie gminy o słabej sieci kanalizacyjnej przez mieszkańców większych ośrodków miejskich jest negatywne. Należy pamiętać, że ludność z okolicznych miast jest potencjalnym użytkownikiem zaplecza turystycznego gminy Stolno. Należy zatem jak najszybciej podjąć działania mające na celu zwiększenie dostępu sieci kanalizacyjnej w regionie.

Problemem w sferze infrastruktury społecznej jest niedostateczna ilość przedszkoli i żłobków w gminie. Jest to niekorzystne z punktu widzenia rodziców mieszkających na terenie gminy. Przede wszystkim ze względu na ograniczenie ich aktywności zawodowej. Zbyt mała ilość tego typu placówek w gminie sprawia, że jeden z rodziców musi zrezygnować z kariery zawodowej na rzecz stałej opieki nad dzieckiem. Należy pamiętać, iż nie każdy z mieszkańców gminy jest w stanie zapewnić inną opiekę niż własną. Fakt braku placówek przyczynia się do odpływu mieszkańców gminy do miast, gdzie ich dostępność jest znacznie większa. Brak możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi przyczynia się do dużej stopy bezrobocia w gminie. Dla wielu mieszkańców niemożliwe staje się pogodzenie opieki nad dzieckiem z

kariery zawodową. Rozwiązanie tego problemu przyczyni się w znaczny sposób do poprawy jakości życia w gminie. W połączeniu z inwestycjami w infrastrukturę pomoże młodym ludziom połączenie pracy w mieście z mieszkaniem na terenie gminy. Zapewni to większe zadowolenie mieszkańców gminy oraz sprawi, że dojeżdżanie do pracy w mieście przestanie być dla nich uciążliwe. Zmniejszy to odpływ młodych ludzi. Przyczyni się także do zmniejszenia bezrobocia. Po pierwsze ze względu na większą aktywizację zawodową rodzin, a także ze względu na zatrudnienie przez gminę pracowników powstających placówek.

Kolejnym problemem infrastrukturalnym gminy Stolno jest niedostateczna baza sportowa. Ma to wpływ na wiele wymienionych wcześniej zagrożeń. W chwili obecnej gminna młodzież nie ma możliwości zaspokajania swoich potrzeb i pasji sportowych. Jest to czynnik, który ogranicza możliwości rozwoju młodzieży, w bezpośredni sposób wpływa na negatywny obraz życia. Można również stwierdzić, iż brak tego typu infrastruktury przyczynia się do rozwoju patologii społecznych takich jak alkoholizm nieletnich. Rozwój bazy sportowej w znacznym stopniu zwiększy atrakcyjność gminy. Poprawi obraz jakości szkolenia i możliwości rozwoju dzieci. Jakość szkolnictwa jest jednym z czynników decydującym o wyborze miejsca zamieszkania przez młodych ludzi. Jednym z problemów szkolnictwa na terenie gminy Stolno jest niedostateczne finansowanie placówek. Należy podjąć działania mające na celu rozwiązanie tego zagadnienia. Innym czynnikiem wpływającym pozytywnie na jakość życia młodzieży w gminie Stolno byłoby zbudowanie gminnego ośrodka kultury. Obecnie dostęp do kultury na terenie gminy jest znikomy. Mieszkańcy chcący skorzystać z jej dóbr są zmuszeni do wyjazdu do ośrodków miejskich. Z pewnością jest to czynnik zmniejszający ich zadowolenie z życia w gminie oraz może stać się przyczyną ich przeprowadzki do miast. Problemem infrastruktury społecznej gminy, który należy rozwiązać w najbliższych latach jest także niedostateczne wsparcie gminnych bibliotek oraz zbyt mały rozwój budownictwa socjalnego.

miejsowościach występuje jedynie jeden operator¹. Gmina powinna podjąć działania mające na celu zachęcenie potencjalnych operatorów do świadczenia usług szerokopasmowego dostępu do Internetu. Działania takie mogą przyjąć formę ułatwień podatkowych czy własnych inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną. Ułatwienie mieszkańcom gminy dostępu do Internetu z pewnością podniesie ich zadowolenie z poziomu życia na jej terenie. Na tym tle wykluczenia cyfrowego gminy rysuje się także problem niedostatecznej informatyzacji gminnych szkół. Obecnie są one wyposażone w niewystarczającą ilość sprzętu komputerowego w porównaniu z potrzebami edukacyjnymi społeczeństwa. Jedynie dobrze wyposażone jednostki będą w stanie wykształcić młodzież i przygotować ją do dalszego zdobywania wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Zgodnie z danymi przedstawionymi w rozdziale 2.6 *Sfera społeczno-gospodarcza* str. 25 liczba komputerów w pracowniach jest niewystarczająca dla ilości uczniów uczęszczających do gminnych szkół. Problem ten powinien zostać rozwiązany ze względu na chęć polepszenia jakości kształcenia i możliwości rozwoju dzieci i młodzieży w gminie Stolno.

4.2. Aktywność społeczno – gospodarcza

W zdiagnozowanych wcześniej problemach gminy Stolno wymieniono m.in. zbyt małą świadomość mieszkańców dotyczącą możliwości zakładania własnej działalności gospodarczej, wysokie bezrobocie, małą współpracę sąsiedzką. Są to typowe zjawiska wśród społeczności gmin wiejskich. Ich przyczyną jest ogólna nieufność mieszkańców, uczucie pozostawienia samym sobie.

Problemem gminy Stolno jest wysokie bezrobocie wśród jej mieszkańców. Ze względu na niską ilość inwestycji na jej terenach, oddalenie zakładów produkcyjnych znalezienie pracy przez część społeczeństwa jest praktycznie niemożliwe. Nie

¹ Źródło: *Wykluczenie cyfrowe – lista miejscowości*, www.kujawsko-pomorskie.pl

przejawiają oni chęci wyjazdu bądź dojeżdżania do pracy w mieście. Nie posiadają również wiedzy na temat możliwości samo zatrudnienia. Z pewnością wśród osób bezrobotnych na terenie gminy wiele jest takich, które mogłyby przy odpowiednim wsparciu założyć własną działalność gospodarczą. Mieszkańcy, ze względu na odległość od miast mają ograniczone możliwości dostępu do informacji. Chodzi przede wszystkim o dane na temat rynku pracy czy możliwości uzyskania porad prawnych. Jednostki pomocy jakie są powszechne w dużych miastach są dla mieszkańców gminy niedostępne. Na terenie gminy Stolno obserwuje się zbyt małą ilość instytucji mających pomagać aktywizacji społeczeństwa. Nie ma ono możliwości uzyskania informacji na temat możliwości samo zatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej. W gminie nie przeprowadza się działań mających na celu jednoczenie i zapoznanie mieszkańców. Brak jest wsparcia dla organizacji pozarządowych i społecznych. Niektórzy z mieszkańców gminy mają również problem z dotarciem do opieki medycznej, a także do korzystania z dóbr kultury na przykład poprzez utrudniony dostęp do bibliotek. Jak wcześniej zauważono również dostęp do obiektów sportowych jest utrudniony dla znacznej części społeczeństwa. Problemy te przyczyniają się do obecnego obrazu społeczeństwa. Obserwuje się małą świadomość społeczną, małe chęci do zmiany swojego położenia.

Należy w najbliższym czasie podjąć działania dające społeczeństwu większe możliwości rozwoju. Zwiększenie dostępności do informacji, do porad, do wiedzy na temat rynku pracy. Mogą to być działania podejmowane bezpośrednio przez urząd gminy bądź też poprzez zwiększenie wsparcia dla organizacji działających na terenie gminy. Większy dostęp do informacji, do rynku pracy, dóbr kultury przyczyni się do wzrostu aktywizacji społecznej. Jedynie dostępność podstawowych dóbr, dostępnych w dużym stopniu dla mieszkańców miast zapewni wzrost aktywności mieszkańców. Wszystkie te działania przyczynią się do polepszenia czynników społecznych wymienionych we wcześniejszej części analizy.

4.3. Atrakcyjność gminy

Gmina Stolno jest malowniczym terenem, który ma szansę stać się atrakcyjnym turystycznie. W chwili obecnej brak jest na jej terenie miejsc przeznaczonych na wypoczynek i rekreację. Pomimo znacznych możliwości gmina jest nieznaną jako miejsce z możliwością świadczenia usług turystycznych. Rozwiązanie tego problemu przyczyni się do zwiększenia aktywności społecznej. Działania gminy powinny skupić się na dwóch drogach. Pierwszą jest budowa terenów rekreacji i wypoczynku. Ich brak jest ogromnym ograniczeniem rozwoju gospodarczego gminy. Budowa takich obiektów będzie bodźcem dla zwiększenia atrakcyjności gminy. Przyciągnie na tereny gminne turystów z okolicznych miejscowości a także z dalszych zakątków kraju. Ich obecność zapewni dochody gminie, ale także lokalnym przedsiębiorcom. Budowa ośrodków wypoczynkowych zwiększy także poziom zatrudnienia w gminie, a mieszkanie na atrakcyjnym turystycznie terenie zadowolenie mieszkańców z poziomu swojego życia. Drugim kierunkiem rozwoju turystyki gminy powinna być aktywizacja społeczeństwa do zakładania własnej działalności turystycznej. Ludność gminy nie postrzega obecnie swojego terenu jako bardzo atrakcyjnego turystycznie. Mała jest tu ilość gospodarstw agroturystycznych. Działania gminy powinny zmierzać w kierunku uświadamiania społeczeństwu korzyści zakładania tego typu działalności.

W ciągu ostatnich lat zaniedbano zagadnienie promocji gminy Stolno. Mimo swojej atrakcyjności turystycznej i historycznej jest to miejsce nieznaną większości mieszkańcom pobliskich ośrodków miejskich. Kojarzy się raczej jako miejsce tranzytowe, przez które przejeżdża się w innych kierunkach, niż do którego się przyjeżdża. Z punktu widzenia chęci rozwoju gminy jest to zjawisko bardzo negatywne. Należy podjąć działania mające na celu wypromowanie gminy jako miejsca wartego odwiedzenia. Należy uświadomić mieszkańcom miast wartości turystyczne i historyczne gminnych terenów. Celem działań informacyjnych i promocyjnych powinno być przyciągnięcie do gminy turystów jak i przedsiębiorców. Należy budować wizerunek gminy atrakcyjnej inwestycyjnie jak i turystycznie. Działania te będą wsparciem dla wszystkich kierunków rozwoju gminy Stolno.

Przyczynią się do zmniejszenia bezrobocia jak i do zmniejszenia odpływu młodych ludzi z gminnych terenów. Sprawią, że zwiększy się ilość miejsc pracy na terenie gminy, co w połączeniu ze zwiększeniem atrakcyjności gminy pomoże budować bardziej otwarte społeczeństwo.

5. Cele strategiczne

Cele gminy Stolno wynikają bezpośrednio z zaobserwowanych problemów. Ich zadaniem będzie niwelowanie, ograniczenie lub wyeliminowanie istniejących problemów. Dążenie do realizacji wskazanych celów prowadzi do wykorzystania szans i zmniejszenia zagrożeń, umocnienia silnych stron gminy, ograniczenia jej słabości. Cele opisywane będą więc wokół rozwoju, wzmocnienia, promocji, podnoszenia, odtworzenia, ożywienia wykorzystania jednych aspektów oraz zmniejszenia, ograniczenia, osłabienia innych.

Cel nadrzędny jest to główny, zasadniczy kierunek działań, wytyczający drogę gminy.

Nadrzędnym celem gminy Stolno jest:

Rozwój społeczno – gospodarczy gminy Stolno i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju

Nadrzędnym strategicznym celem rozwoju Gminy Stolno jest dalsza poprawa warunków życia mieszkańców i gospodarowania przedsiębiorstw. Należy przy tym zachować zalety położenia, walory przyrodniczo-krajobrazowe. Gmina Stolno dąży do zrównoważonego i trwałego rozwoju funkcji rekreacyjnej, mieszkaniowej i produkcyjno-usługowej przy zachowaniu wiejskiego charakteru gminy.

Cel nadrzędny podlega konkretyzacji poprzez cele szczegółowe, które przedstawiono niżej. Wywodzą one się z diagnozy potencjału i problemów rozwojowych Gminy. Są to cele obejmujące różne aspekty: infrastrukturalne, społeczne, przestrzenne, ekologiczne i gospodarcze.

Cel główny obejmuje kilka celów strategicznych. Cel w kategoriach strategicznych jest rozumiany jako kierunek działania. Nie stanowi wizji docelowego

stanu, ale jest procesem rozwojowym. Proces ten ma służyć coraz lepszemu zaspokajaniu różnorodnych potrzeb mieszkańców i gospodarki oraz ma przyczyniać się do wzrostu konkurencyjności i rangi gminy w otoczeniu. Cel strategiczny odpowiada na pytanie, jak ma funkcjonować i w którym kierunku ma się rozwijać gmina Stolno. Pokazuje drogę rozwojową gminy. Celem każdej gminy, w tym również Gminy Stolno jest rozwój zrównoważony i trwały, to znaczy ekonomicznie realny, społecznie akceptowany i ekologicznie bezpieczny. Cele strategiczne odnoszą się do podniesienia konkurencyjności, poprawy warunków życia czy równoważenia rozwoju. Celami strategicznymi Gminy Stolno są:

- 1. *Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej***
- 2. *Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej***
- 3. *Wzrost atrakcyjności gminy***

Celom strategicznym podporządkowuje się tak zwane „cele operacyjne”, a tym ostatnim z kolei tak zwane „działania/zadania strategiczne”. Strategia rozwoju Gminy Stolno zawiera zatem hierarchiczną strukturę celów i wynikających z nich zadań. Zidentyfikowanie „celów operacyjnych” wymagało dokładnego rozpoznania osiągniętego poziomu rozwoju gminy. Rozpoznanie dokonano na podstawie analizy podstawowych czynników determinujących rozwój gminy Stolno, identyfikacji mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń. Opierając się na wyżej wspomnianym rozpoznaniu rozwój gminy skoncentrowany winien być wokół trzech zasadniczych celów strategicznych, zmierzających do realizacji celu głównego. Dla wyznaczonych celów strategicznych określono cele operacyjne.

Cele operacyjne Gminy Stolno w obrębie celów strategicznych:

1. *Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej*

- a. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej;
- b. Rozwiązanie problemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy;
- c. Poprawa obsługi mieszkańców w sferze ochrony kultury, edukacji i rekreacji oraz informatyzacji;
- d. Wspieranie placówek opieki społecznej;

- e. Rozwój budownictwa socjalnego;

2. Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej

- a. Rozwój przedsiębiorczości;
- b. Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej;
- c. Rozwój turystyki;
- d. Ograniczenie bezrobocia;
- e. Zmniejszanie zjawisk patologii;
- f. Wzrost inicjatyw i integracja społeczna;

3. Wzrost atrakcyjności gminy

- a. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
- b. Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy.
- c. Promocja dziedzictwa kulturowego
- d. Wzmocnienie promocji gminy
- e. Rozwój terenów wypoczynkowych i rekreacyjnych

Zadania strategiczne to konkretne działania planowane przez Gminę, przedsięwzięcia organizacyjne lub inwestycje, których wdrożenie do praktyki jest warunkiem realizacji celów. Przeprowadzone analizy i obserwacje umożliwiły identyfikację zadań strategicznych dla gminy Stolno.

5.1 Cele i zadania gminy Stolno

<u>Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej</u>	
Cele operacyjne	Zadania strategiczne
Poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa na drogach	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja, przebudowa, usprawnienie i rozbudowa sieci drogowej - Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach - Poprawa stanu nawierzchni dróg lokalnych - Modernizacja dróg transportu rolnego - Rozwój komunikacji zbiorowej - Rozwój telekomunikacji
Rozwiązanie problemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa i modernizacja sieci wodociągowych wraz z przyłączami; - Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
Poprawa obsługi mieszkańców w sferze ochrony kultury, edukacji i rekreacji oraz informatyzacji	<ul style="list-style-type: none"> - Remonty budynków szkolnych - Modernizacja zaplecza sportowego szkół - Budowa boisk sportowych i sal gimnastycznych - Budowa miejsc wypoczynku i rekreacji - Remont świetlic wiejskich - Termoizolacja i remonty budynków szkół na terenie gminy - Utworzenie gminnego ośrodka kultury - Budowa przedszkoli i żłobków - Ułatwienia dla przedsiębiorców świadczących usługi do szerokopasmowego Internetu
Wspieranie placówek opieki społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - Remonty i modernizacje ośrodka zdrowia
Rozwój budownictwa socjalnego	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa i adaptacja mieszkań socjalnych

<u>Cel strategiczny 2 - Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej</u>	
Rozwój przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie korzystnych warunków lokowania inwestycji na terenie gminy - Wydzielenie i uzbrojenie terenów na cele inwestycyjne i budownictwa mieszkaniowego - Ulgi i preferencje dla inwestorów - Pozyskiwanie inwestorów strategicznych oraz środków finansowych dla społeczno-gospodarczego rozwoju gminy i wspieranie już istniejących jednostek gospodarczych - Organizowanie doradztwa prawnego, finansowego i szkoleń w zakresie tworzenia i prowadzenia małej i średniej przedsiębiorczości - Opracowanie programu wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej	<ul style="list-style-type: none"> - Zmiany w organizacji produkcji rolnej - Tworzenie gospodarstw specjalistycznych - Zmiany struktury użytkowania gruntów - Różnicowanie źródeł dochodów gospodarstw rolnych - Wsparcie i pomoc gospodarstwom słabszym ekonomicznie
Rozwój turystyki	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa ścieżek rowerowych - Tworzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej - Organizacja bazy agroturystycznej - Dostosowanie struktury produkcji do potrzeb rynku
Ograniczenie bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy - Sprawny system rejestracji przedsiębiorców - Kursy i szkolenie dla bezrobotnych - Organizacja tzw. prac publicznych - Programy edukacyjne – wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży wiejskiej - Aktywizacja, preorientacja zawodowa bezrobotnych - Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmnie
Zmniejszanie zjawisk patologii	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja czasu wolnego mieszkańców - Bogata oferta kulturalna dla mieszkańców - Aktywna działalność świetlic wiejskich - Aktywna działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - Atrakcyjna oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży - Prowadzenie szkoleń profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych na temat zagrożeń i sposobów przeciwdziałania
Wzrost inicjatyw i integracja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój działalności ośrodków kultury - Organizacja czasu wolnego mieszkańców - Organizacja imprez kulturalnych i promocyjnych - Programy edukacyjno-wychowawcze dla dzieci wiejskich - Wyposażenie świetlic wiejskich - Dopuszczenie szkół w sprzęt dydaktyczny - Rozwój klubów sportowych - Zwiększenie oferty kulturalnej - Organizowanie cyklicznych, masowych imprez integracyjnych o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym (festyny, koncerty, zawody, przedstawienia) dla mieszkańców gminy.
<u>Cel strategiczny 3 - Wzrost atrakcyjności gminy</u>	
Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie korzystnych warunków lokowania inwestycji na terenie gminy - Wydzielenie i uzbrojenie terenów na cele inwestycyjne i budownictwa mieszkaniowego
Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego obszarów prawnie chronionych - Podniesienie świadomości ekologicznej - Poprawa stanu czystości jezior
Promocja dziedzictwa kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> - Estetyzacja gminy oraz ochrona wiejskości krajobrazu i dziedzictwa przyrodniczego
Wzmocnienie promocji gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Marketing turystyczny gminy - Wykorzystywanie lokalnych mediów do zamieszczania informacji o walorach gminy. - Przygotowanie informatora turystycznego zawierającego zasoby przyrodnicze, adresy bazy wypoczynkowej i rekreacyjnej, szlaki turystyczne, trasy rowerowe, samochodowe i piesze.
Rozwój terenów wypoczynkowych i rekreacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój sportu - Wytyczenie i urządzenie szlaków turystycznych pieszych,

	rowerowych, samochodowych zmierzających do zespołów parkowo dworskich i obiektów kulturowych oraz wyznaczenie miejsc odpoczynku na tych trasach. - Budowa ścieżek rowerowych
--	--

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Planowany zakres zadań w pełni zrealizuje założenia celów strategicznych gminy Stolno. Realizacja celów strategicznych pozwoli na wyeliminowanie zdiagnozowanych słabych stron i uniknięcie zagrożeń na drodze stabilnego rozwoju gminy.

6. Planowane działania

Poniższa tabela przedstawia najbliższe działania, jakie zamierza podjąć gmina Stolno w ramach realizacji celów strategicznych.

6.1 Planowane działanie gminy Stolno

Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej

Działanie	Jednostka odpowiedzialna
Remont świetlicy wiejskiej i jej wyposażenie wraz z uporządkowaniem infrastruktury wokół świetlicy w miejscowości Rybieniec	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Remont świetlicy wiejskiej i jej wyposażenie wraz z uporządkowaniem infrastruktury wokół świetlicy w miejscowości Robakowo	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Remont świetlicy wiejskiej i jej wyposażenie oraz budowa obiektów małej architektury w miejscowości Gorzuchowo,	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Remont świetlicy wiejskiej i jej wyposażenie oraz budowa obiektów małej architektury w miejscowości Sarnowo	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa boiska sportowego w miejscowości Wabcz,	Stanowisko ds. oświaty
Budowa boiska sportowego w miejscowości Stolno	Stanowisko ds. oświaty
Remont boiska sportowego w Robakowie	Stanowisko ds. oświaty
Budowa świetlicy wiejskiej w Grubnie	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w miejscowości Grubno,	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi Wabcz-Kobyły	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi Nr 060203C w miejscowości Grubno (I etap)	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w miejscowości Grubno na odcinku 400 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi nr 060220C w miejscowości Rybieniec	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi (nr 060232C) Wabcz-Łunawy	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi nr 060212C w Grubnie	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Robakowie	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi Obory-Piątkowo nr 060235c	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Rozbudowa Zespołu Szkół Nr 2 w Robakowie	Stanowisko ds. oświaty
Rozbudowa Zespołu Szkół Nr 1 w Stolnie - etap III (hala sportowa)	Stanowisko ds. oświaty
Termomodernizacja budynku GOZ w Stolnie w raz ze zmianą systemu ogrzewania na olejowe	Stanowisko ds. oświaty
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – etap IV (100 szt.)	Stanowisko ds. rolnictwa
Budowa sieci kanalizacyjnej na odcinku Wielkie	Kierownik GZK

Czyste-Storlus	
Kanalizacja sanitarna grawitacyjno tłoczna w Miejscowości Stolno, Grubno, Małe i Wielkie Czyste, Zakrzew o oraz wymiana sieci wodociągowej dla wsi Małe i Wielkie Czyste wraz z przyłączami, wykup gruntów pod 8 przepompowni ścieków i wykupem gruntów	Kierownik GZK
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami dla wsi Robakowo	Kierownik GZK
<u>Cel strategiczny 2 - Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej</u>	
Zakup na cele publiczne i odnowienie budynku starej kuźni w miejscowości Obory, jego wyposażenie i uporządkowanie infrastruktury wokół budynku oraz remont obiektu małej architektury	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Domowa opieka hospicyjna	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Organizacja pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i nie objętych ustawą o pomocy społecznej	Urząd Gminy
Organizacja zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży oraz upowszechnienia kultury fizycznej i sportu	Urząd Gminy
<u>Cel strategiczny 3 - Wzrost atrakcyjności gminy</u>	
Budowa miejsc wypoczynku i rekreacji w miejscowości Trzebiełuch	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Stolno-Cepno – wykonanie dokumentacji technicznej	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Organizacja imprez o charakterze promocyjnym	Urząd Gminy

ŹRÓDŁO: URZĄD GMINY W STOLNIE

Z powyższej tabeli wynika, że największe nakłady poniesie gmina na realizację celu pierwszego strategicznego planu działania, jakim jest rozwój infrastruktury technicznej i społecznej. Jest to prawidłowy sposób działania. Zadania zaplanowane w celu realizacji tego celu będą miały konsekwencje dla osiągnięcia pozostałych celów strategicznych. Zaplanowano budowę i remont placówek edukacyjnych, budowę obiektów sportowych, które podniosą jakość kształcenia młodzieży. Zaplanowano również działania podnoszące atrakcyjność inwestycyjną gminy.

7. System realizacji strategii

W proces realizacji strategii będą zaangażowane wszystkie jednostki organizacyjne Urzędu Gminy Stolno. Realizacja strategii będzie opierała się na tworzeniu zadań operacyjnych na najbliższy rok budżetowy oraz monitorowanie mierników osiągnięcia celu strategicznego. Osiągnięcie celów strategii będzie możliwe jedynie dzięki szerokiej współpracy władz gminy z mieszkańcami. Niezbędne będzie również pozyskiwanie wielorakich źródeł finansowania na zaplanowane działania gminy.

Niezbędnymi działaniami na etapie wdrażania strategii będzie ustalanie planów operacyjnych. Będą na nie składały się szczegółowe działania powierzane poszczególnym jednostkom operacyjnym urzędu gminy. Monitorowanie przebiegu wdrażania strategii będzie polegało jednocześnie na sprawdzaniu osiągnięcia celów operacyjnych (sprawozdania z realizacji zadań) jak również na sprawdzaniu etapu wdrożenia strategii. Do monitorowania rezultatów strategii powinny być zaangażowane jednocześnie pracownicy urzędu gminy jak również organizacje społeczne i mieszkańcy gminy. Właściwe na etapie wdrażania i planowania działań operacyjnych będzie przeprowadzanie konsultacji społecznych np. na zebraniach wiejskich. Uwagi zgłaszane przez społeczeństwo powinny być brane pod uwagę ze względu na fakt, iż wprowadzane w gminie zmiany dotyczą przede wszystkim jej mieszkańców. Priorytetem przeprowadzanych w gminie inwestycji powinno być osiągnięcie celu nadrzędnego strategii, jakim jest *Rozwój społeczno – gospodarczy gminy Stolno i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.*

Spis rysunków

2.1Lokalizacja Gminy Stolno na tle kraju.....	5
Rysunek 2.2. Lokalizacja Gminy Stolno na tle województwa	5
2.3Gmina Stolno na tle powiatu	6
Rysunek 2.4Mapa Gminy Stolno	6
Rysunek 2.5Liczba mieszkańców miasta Gminy Stolno	9
Rysunek 2.6Liczba mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (w tys.)	9
Rysunek 2.7Liczba mieszkańców Polski (w tys.)	10
Rysunek 2.8Prognoza liczby mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (w tys.)	10
Rysunek 2.9Prognoza liczby mieszkańców Polski (w tys.).....	11
Rysunek 2.10Saldo migracji w Gminie Stolno	12
Rysunek 2.11Liczba osób bezrobotnych w Gminie Stolno	13
Rysunek 2.12 Struktura bezrobotnych ze względu na wiek w woj. kujawsko-pomorskim (koniec 2008).....	14
Rysunek 2.13Struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie w woj. kujawsko-pomorskim (koniec 2008).....	14
Rysunek 2.14Struktura bezrobotnych ze względu na długość pozostawania bez pracy w woj. kujawsko-pomorskim (koniec 2008).....	15
Rysunek 2.15Stopa bezrobocia rejestrowanego (koniec września 2009).....	15
Rysunek 2.16Liczba przestępstw w Polsce	16
Rysunek 2.17Liczba przestępstw w woj. kujawsko-pomorskim	16
Rysunek 2.18Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną w miastach wojewódzkich (na 100 tys. mieszkańców)	17
Rysunek 2.19Liczba ofiar przemocy domowej w Polsce.....	18
Rysunek 2.20Liczba przestępstw z udziałem nieletnich w Polsce	19
Rysunek 2.21Liczba przestępstw z udziałem nieletnich w woj. kujawsko-pomorskim	19
Rysunek 2.22Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Stolno w latach 2000-2008.....	20
Rysunek 2.23Procentowy udział formy prowadzonej działalności gospodarczej w sektorze prywatnym na terenie Gminy Stolno w roku 2008.	21
Rysunek 2.24Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w woj. kujawsko-pomorskim w roku 2008.	22
Rysunek 2.25Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w Polsce w roku 2008... ..	22
Rysunek 2.26Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w powiecie chełmińskim w roku 2008.....	22
Rysunek 2.27Podział użytków rolnych w Gminie Stolno	24
Rysunek 2.28Wydatki Gminy Stolno oraz gmin wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego na oświatę i wychowanie oraz na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2008.	25
Rysunek 2.29Komputeryzacja w gimnazjach w Gminie Stolno w roku 2008.....	27
Rysunek 2.30Komputeryzacja szkół podstawowych na terenie Gminy Stolno w roku 2008	27
Rysunek 3.1 Porównanie silnych stron gminy Stolno	36
Rysunek 3.2 Porównanie szans rozwoju gminy Stolno.....	39
Rysunek 3.3 Porównanie zagrożeń rozwoju gminy Stolno	41
Rysunek 3.4 Porównanie słabych stron gminy Stolno	42

Spis Tabel

Tabela 3.1. Czynniki wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju gminy Stolno	32
Tabela 3.2 Analiza silnych stron gminy Stolno	35
Tabela 3.3 Analiza szans rozwoju gminy Stolno	38
Tabela 3.4 Analiza zagrożeń rozwoju gminy Stolno	40
Tabela 3.5 Analiza słabych stron gminy Stolno	42

5.1 Cele i zadania gminy Stolno	55
6.1 Planowane działanie gminy Stolno	58

Spis Fotografii

Fotografia 2.1 Zespół dworsko-parkowy w Grubnie	7
Fotografia 2.2 Sarnowo Kościół parafialny p.w. Św. Marcina	7
Fotografia 2.3 Wabcz Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja	8

